Kasim Dobrača

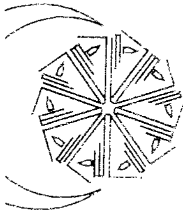
KADIJANIJE I AHMEDIJE
(kadijanizam i ahmedizam)

(* *)

(Preštampano iz II. god. El-Hidaje)

(* *)

Izdanje EL-HIDAJE
SARAJEVO 1938
Islamska dionička štamparija

بسم الله الرحمن الرحيم

ISLAMSKA ZAJEDNICA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI

MUFTIJSTVO TUZLANSKO

KADIJANIJE I AHMEDIJE

JEHOVINI SVJEDOCI

HEDIJA - POKLON

Čitajući historiju islama nailazimo na brojne sekte i mezhebe, koji su nikli u njegovoj prošlosti. Ove su sekte i mezhebi nastali uglavnom iz potrebe tumačenja nekih ustanova islama, jer su u životu iskrsavala mnogobrojna pitanja i odnosi, čije je riješenje često puta trebalo tumačenjem iznaći, pošto se nije nalazilo izrično i precizno u osnovnim propisima islama.

Mnogobrojni su faktori uticali na suštinu i karakter jednog pravca ili škole. Tu je pored dobronamjerne želje za razumijevanjem islama i potrebe njegova tumačenja bilo i razornih uticaja: ličnih i političkih interesa, mržnje pojedinih grupa, pa čak i podmuklog neprijateljstva prema islamu i.t.d. Tako da postoje uglavnom dvije kategorije pravaca (škola): Oni, koji imaju svog oslonca u osnovnim propisima islama i oni, koji takvog oslonca očito nemaju.

Među pravcima druge vrsti ističu se naročito oni, koji se pozivaju na objavu kao osnov svog učenja t.j. koji tvrde da je njihovim osnivačima dolazila posebna objava od Boga, koja im je otkrila to učenje. Takvo je učenje u osnovi pogrešno kao što ćemo kasnije vidjeti.

U novije doba čuje se za ime i rad Kadijanija i njihovog ogranka Ahmedija po osnivaču Gulam Ahmed El-Kadijaniji. Kakav je to pokret i ko je njegov osnivač, te u kakvom je odnosu prema islamskoj nauci, biće predmet našeg objektivog proučavanja u ovom radu.

Da se što bolje pretstavi jedan pokret potrebno je upoznati se sa životom i radom njegovog vođe kao i sa opštim prilikama, u kojim se je taj pokret razvijao. Zato ćemo ovdje ukratko progovoriti o tim pitanjima.

Mirza Gulam Ahmed vođa Kadijanija

U prvoj polovini 19. vijeka dovršeno je Englesko osvajanje Indije. Prilike u Indiji još od prije, a naročito u ovo vrijeme bile su vrlo teške, upravo očajne. Ekonomsko i prosvjetno nazadovanje opažalo se na svim stranama, a uticaj moćnog osvajača postajao je sve jači. Muslimani naročito bojkotovali su sve Englesko pa i njihove škole. Uskoro se javljaju mnogi pokreti među muslimanima i Hindusima, od kojih neki idu za spasavanjem zemlje i naroda, a neki očito sa obratnim tendencijama. Jer mnoge, nekada moćne i bogate starješine plemena, izgubiše naročito u potonje burno doba svoj prestiž i imetak. Uspostavljanjem novih prilika pod enleskom upravom, oni su mislili doći ponovno do svog bogatstva i ugleda. Naravno da su to mogli postići samo radom za interese osvajača, jer su samo preko njega mogli ostvariti svoje želje.

U ovakvim burnim i teškim prilikama javio se Mirza Gulam Ahmed i pokrenuo jedan nov pokret. On je rođen 1839 god. u Kadijanu, mjestu udaljenom od Lahore 70 milja u pokrajini Pendžabu. Pretci su mu porijeklom iz pokrajine Semerkand, odakle su doselili u Indiju 1530 god. i tu dobili prostrane posjede u leno. Nastanili su se u mjestu nazvanom Kadijan, po čemu se i Gulam Ahmed zove Kadijanija, njegov rad kadijanizam, a pristaše kadijanije.

Po običaju uglednih porodica Gulam Ahmed je odgajan kod kuće. Prvo je učio čitanje Kur'ana i perzijski jezik. Poslije je učio arapski jezik i druge nauke, pa i medicinu, koju je studirao od svog oca. *Što se tiče vjerskih nauka nije ih slušao ni kod kakvog učitelja, nego je sam čitao vjerske knjige.*

Kad se je Britanska vlast proširila na pokrajinu Pendžab, Gulam Ahmed bijaše već odrastao i školovan. Školovani mladići njegovog doba tada su primali službe i položaje za čim je i Gulam Ahmed težio. U tu svrhu otišao je u grad Sejlekut i stupio u službu kod viceguvernera Indije. Nakon četiri godine (1866) povratio se kući na poziv svog oca. Po pisanju njegovih pristaša (Khan Durani) povrativši se kući posvema se posvetio studiji i religioznom razmišljanju. "Najveći dio svog vremena posvetio je kritičkom proučavanju Svetog Kur'ana. Neprekidni studij, molitve i razmišljanje konačno su ga pripravili za veliko djelo, koje mu je bilo određeno". Naročito u ovom vremenu piše pjesme, u kojima pjeva o ljubavi prema Bogu i Muhamedu a.s. Nekoliko godina pisao je u raznim urdskim novinama.

God. 1880. izdao je prva dva dijela svog djela: El-Berahinul-Ahmedije, u kome se je poduzeo da po svom nahođenju i sposobnosti potkrijepi svoje učenje o islamu sa nekoliko stotina dokaza. Dvije godine poslije toga izašao je treći dio njegovog djela. U njem pisac traži da bude priznat reformatorom (mudžeddid) četrnaestog stoljeća isl. ere. Posve neosnovano veli jedan Ahmedija da su isl. učenjaci pozdravili njegov zahtjev na tu misiju.

God. 1884. pojavi se četvri dio njegovog djela, na čijem kraju nalazimo slijedeću primjedbu: "Materijal za ovu

knjigu sakupljao sam pod okolnostima, koje su po svemu različite od današnjih. Jer međutim objavila je, kao što se to i Musa-u dogodilo, i nenadano planula Božija moć najponiznijem od svojih sluga i otkrila mu jedan svijet, koga do sad nije poznavao. Do tada je taj najponizniji lutao u tmini svojih vlastitih misli, kada iznenada iza zavjese nevidljivog doviknu jedan glas: Zaista ja sam tvoj gospodar". U kasnijim danima svog života dodao je spomenutom djelu peti dio, koji je, kao što veli Khan Durani "po svom sadržaju nešto zastranio od potreba vremena i nije bio posve u smislu prvobitne osnove".

God. 1905 utemeljio je vjersku arapsku školu sa zadatkom da sprema misionare svog pravca za arapske zemlje. U ovo vrijeme putuje i u Delhi u propagandne svrhe, ali je javno muslimansko mnijenje ovdje bilo toliko protiv njega ogorčeno da nije mogao održati javno predavanje nego se zadovoljio samo sa užom konferencijom, koju je održao u svom stanu.

Boraveći u Lahori umro je u mjesecu maju 1908 g. (1326 po Hidžri). Pokopan je u Kadijanu.

Nakon njegove smrti starješinstvo organizacije preuzeo je Hakim Nurudin bivši dvorski ljekar na kašmirskom dvoru. On je od kadijanija proglašen i halifom. Umro je 1914. Po tome je starješinstvo prešlo na Gulam Ahmedova sina Beširudin Mahmuda, koji je na tom položaju bio sve do svoje smrti.

Učenje i nazori Gulam Ahmeda

Da bi se ova tema ograničila i jasnije odredila ona će se kretati oko glavnih pitanja koja se ovdje postavljaju i koja nas interesuju, a to su: Da li se može govoriti o nekom posebnom vjerskom učenju Gulam Ahmeda? Ako može da li je to učenje onda strogo islamsko, t.j. da li mu je izvor samo Kur'an i hadis ili mu je možda izvor i objava koju je Gulam Ahmed dobivao? Ova pitanja se sama nameću ovdje u prvom redu, jer prema njima ćemo tek upoznati karakter i smisao kadijanijskog učenja. Odgovorom na ova pitanja postaće nam jasno da li je Gulam Ahmed islamski naučnik, koji je radio na oživotvorenju i širenju islamske nauke kao što su i drugi islamski naučnici radili, ili je on "nešto više" od tog, a prema tome i njegov rad nešto drugo. Nakon toga postaće nam samo po sebi jasno kakav stav može zauzeti jedan musliman prema kadijanizmu.

Istina Gulam Ahmed je iz muslimanske porodice, koja je u većini svojih članova dobrog vjerskog odgoja i koja je dala dobrih pobornika za islam u Indiji. Ono pak što je on radio i pisao čini bez sumnje zasebno učenje koje je on dao pod imenom islama i borbe za islam. Prema tome njegov bi rad bio islamski i u korist islama. Da li je to u istinu tako? Svaki kadijanija i ahmedija reći će vam da jest, naročito ako pred sobom ima pravog i ortodoksnog muslimana.

Prvo što kadijanije tvrde za svoje učenje, kad o njemu govore jednom muslimanu, jest to da je isto strogo islamsko. U prilog ovog tvrđenja oni navode brojne izjave Gulam Ahmeda i njegovih istaknutih sljedbenika u kojima se veliča islam i u kojima se prikazuje islamski karakter njihovog pokreta. Čitajući kadijanijsku literaturu mi u istinu nalazimo

riječi koje mogu poslužiti kao dokaz navedenom. Evo doslovno Gulam Ahmedovih načela o tom, koja je on iznio u svom djelu Nurul-hakk (I dio str 5):

"Mi smo muslimani. Vjerujemo jednog svemoćnog Boga, govoreći: Nema boga osim Njega. Vjerujemo i Božiju knjigu Kur'an i Njegova poslanika Muhameda posljednjeg pejgambera. Vjerujemo u meleke, sudnji dan, džennet i džehennem; klanjamo, postimo i okrećemo se prema Kibli. Smatramo da je haram (zabranjeno) ono što je zabranio Bog i Njegov poslanik, a da je halal ono što je dozvolio Bog i Njegov poslanik. Ne dodajemo Šeriatu ništa novo ni kolik jednu zerru (trunku). Primamo sve što je donio Božiji poslanik a.s. razumili mi pravi smisao toga ili ne. Mi smo zaista, Božijim blagoslovom, od pravih vjernika."[1])

Na drugom mjestu pod naslovom: "Pouka društvu" veli:

"U naše društvo ne može stupiti osim onaj koji je stupio u islam i usvojio Božiju Knjigu i tradiciju najboljeg čovjeka; vjerovao u Boga i njegova poslanika, u proživljenje, dženet i džehenem, očitujući da neće nikada tražiti drugu vjeru mimo islama i da će umrijeti na ovoj vjeri - vjeri prirodnoj - i da će postupati po svemu što je utvrđeno od suneta, Kur'ana, suglasnog mišljenja, plemenitih drugova (Poslanikovih a.s.). Ko ostavi ovo troje (sunet, Kur'an i idžma') ostavio je sebe u vatri; njegova je konačna sudbina nesreća i propast"[2]).

---

1) Vidi ahmedijsku reviju El-Bušra str. 53, god. III. za mjesec januar i februar 1937.

2) Spomenuta revija isti broj ista strana.

Nema sumnje u tom da su ovo prave islamske misli i u potpunoj suglasnosti sa islamskom vjerskom naukom (u koliko Gulam Ahmed idžma' ne ograničava samo na ashabe). Svaki pokret koji bi bio zasnovan na ovakim idejama bez sumnje je islamski i zaslužuje potporu svih muslimana. Kadijanijski pokret je do sad prilično jak i aktivan. Svojim nastojanjem podigao je i nekoliko škola - iako istina za svoje ciljeve. Pa ipak njihov rad nailazi na jak otpor u cijelom islamskom svijetu. Radi toga za objektivnog posmatrača nastaje pitanje zašto toliki otpor protiv ovog pokreta. Radi li se tu možda samo o "zavidnosti i neprijateljstvu" nekih pojedinaca protiv ovako plemenitog rada, ili je možda po srijedi "mračnjaštvo nekih hodža fanatika, koji ne mogu da gledaju svjetla kao slijepi miši" - kako to kadijanije najčešće iznose u svoju odbranu, da time obesnaže kritiku koja im se upućuje od islamskog svijeta.

Za neupućena i neobaviještena čovjeka ovaka odbrana kadijanija, pogotovo sa gore izloženim načelima Gulam Ahmeda, mogla bi biti dovoljna i tačna. No svakom obrazovanom i upućenom čovjeku poznato je da su ne "pojedinci", "zavidnici" i "neprijatelji" protiv kadijanizma nego sve islamske vjerske ustanove i veliki islamski radnici. Islamske škole u Indiji i sva tamošnja islamska društva sa svojim najistaknutijim radnicima bore se otvoreno protiv kadijanizma.

Kada su kadijanije (i ahmedije) pokušali da unesu svoje ideje i shvatanja i među arapski svijet, udarili su na veoma jak otpor, koji im je skoro potpuno omeo rad. Sva islamska društva u Egiptu ("Društvo muslimanske omladine", "Moral", "El-Hidaja", "Braća muslimani" i druga) neće ni da čuju za kadijanije i njihov pokret. El-

Ezher kao najviši islamski vjerski zavod na svijetu i kao tumač islamske nauke osudio je kadijanizam kao neislamski pokret. Muhamed Rešid Rida i drugi brojni islamski javni radnici učinili su to isto.

Čemu i zašto sav taj otpor kad kadijanije tvrde da su oni pravi i najbolji muslimani. To nam neće biti jasno dok se pobliže ne upoznamo sa učenjem i tvrđenjima Mirze G. Ahmeda. Kadijanizam gledan kroz gornja načela, koja je izrekao sam njegov osnivač opravdan je i bezprijekoran. No zadržati se samo na tom, to bi onda bilo jednostrano gledanje na predmet. Da upoznamo pravi smisao i svrhu jednog pokreta trebamo ga promotriti u cijelosti i sa svake strane. Koliku li grešku u prosuđivanju čini onaj ko se ogriješi o ovo pravilo. Da ne zapadnemo u tu grešku pogledajmo sad kadijanizam i kroz njegova druga načela i misli, koja je takođe iznio sam njegov osnivač u svojim vlastitim djelima. Ovo drugo njegovo tvrđenje jasno nam govori da on nije ostao dosljedan gornjim načelima.

Kad mu se razboli otac (god. 1876) on izjavi kako mu je došla objava od Boga da će mu otac umrijeti određenog dana poslije zalaska sunca. Nakon toga počeo je iznositi neka mišljenja tvrdeći, da ih dobiva putem objave. U tom uskoro preselivši u drugi grad (Ludhijanu) izdade jedan letak u kom oglašava da je on očekivani Mesija (od Boga poslati spasitelj i nosilac mira).

Najvišu uzbunu u islamskom svijetu izazvalo je Gulam Ahmedovo tvrđenje *da on prima objavu od Boga.* Zatim je pošao i dalje, ne obazirući se nimalo na gornja svoja načela, pa ustvrdio otvoreno i bez ustručavanja da je on *Božiji poslanik.*

Ako je Mirza Gulam Božiji poslanik onda Muhamed

a.s, nije više posljednji poslanik. Prema tome sav islamski svijet koji je na temelju Kur'ana uvijek vjerovao i vjeruje da je Muhamed a.s. posljednji Božiji poslanik bio je u zabludi. Pošto bi Mirza Gulam bio (po tom) Božiji poslanik koji je samostalno i direktno primao vjeru od Boga, to on više ne bi bio obavezan prema Muhamedovu šeriatu, makar on ponekad i tvrdio da radi samo u granicama šeriata. [3]) Osim toga šeriat nije više posljednji i savršeni Božiji zakon, kako su vjerovali i vjeruju svi muslimani i kako to sam Kur'an i hadis naglašavaju - jer sad ljudi imaju novog poslanika i novi šeriat. Ovi zaključci slijede sami po sebi kad neko sada iznese tvrdnju da je Božiji poslanik, a to je i izazvalo prave sljedbenike islama da svom silom pobiju i odbace ovaka tvrđenja i sve što s njima stoji u vezi.

Muslimani najviše poštuju poslije Muhameda a.s. njegove drugove (ashabe) i njihove učenike (tabiine), te velike vjerske učenjake prvih stoljeća islama (selef) ali im ne pripisuju primanje objave niti su oni to za se tvrdili. Svi su oni radili na širenju islama i njihove su zasluge u tome pogledu neopisivo velike i nenadmašive. Na pr. prvi halife spasiše islam i njegove zakone u vrlo teškim prilikama. Ebu Hanife sa svojim učenicama i drugi imami njihova doba razviše islamsku nauku, pravnu i teološku do najvišeg naučnog stepena. Svojim radom oni proširiše islamsku nauku u sve krajeve svijeta, a preko toga rada jedino i danas svi muslimani upoznaju islam. Istorija islama o tom mnogo govori i sjajnim slovima piše njihove velike zasluge. No sve što su oni radili, radili su kao skromni učenici islama kojeg su upoznali slušanjem i putem nauke - a ne putem njima ponovljene objave.

---

[3]) Sama ta činjenica što Mirza Gulam pripisuje sebi primanje objave i poslanstvo protuslovna je učenju islama i vjerovanju svih muslimana - pa prema tome je i posve izvan granica šeriata.

Da Gulam Ahmed tvrdi za se da je on Božiji poslanik u to nema sumnje, iako to niječu njegovi poštivaoci i pristaše, ahmedije, koji vrlo dobro poznaju njegove riječi i misli. Mi smo i prije spomenuli nešto o njegovom tvrđenju da prima objavu, a sada možemo čitaocu pružiti još brojne dokaze o tom iz njegovih vlastitih riječi i djela. Njegove riječi navodićemo vjerno i doslovno iz njegovih djela, označujući stranicu djela u kom se iste nalaze.

Gulam Ahmedove izjave o primanju objave (vahja) i njegovom poslanstvu

1. U svom "Nadahnutom govoru" veli: "Ovo je ona knjiga čiji mi je dio nadahnut od Gospodara svih robova, prilikom jednog bajramskog dana". Zatim veli: "Zapravo ovo su istine koje su meni objavljene od gospodara svjetova".

2. "Kako da ostavim božansku objavu, koja mi je dolazila u dvadeset i tri godine, zaista ja vjerujem u ovu objavu kao što vjerujem u objavu ostalih Božijih poslanika - prije mene" (njegovo djelo Hakikat str. 150).

3. "Zaista ja kao što vjerujem ajete uzvišenog Kur'ana isto tako, bez imalo razlike, vjerujem u ono što je meni poslato od objave, čija je istinitost meni potpuno jasna. Zaista ja kad bih htio mogao bih se zakleti u sred Ćabe da je ona sv. objava koja se na mene spušta govor onog istinitog Boga koji je poslao svoju riječ Musau, Isau i Muhamedu a.s. To mi je posvjedočila zemlja i nebo. Isto tako pogovorilo je nebo i zemlja meni - Božijem zastupniku - ali je određeno kod Boga da budem utjeran u laž, kao što je to došlo u

božanskoj objavi" - (Damime - str. 263).

Čitajući Gulam Ahmedova djela pada naročito u oči kako on uzima čitave ajete iz Kur'ana doslovno ili malo izmijenjene pa tvrdi da su njemu objavljeni i da se na njeg odnose. Iz slijedećeg izlaganja to ćemo lahko zapaziti.

4. "Istina je da sv. objava koja mi dolazi sadrži riječi resul, mursel, nebijj (poslanik) i slične. - Čak su se umnožile ove riječi u ovim danima izričito i jasno. Između Božijih riječi koje se nalaze u El-Berahinu (njegovo djelo) jest i ovaj ajet:

(Bog je onaj koji je poslao svog poslanika sa uputom i pravom vjerom da je uzdigne mimo svaku drugu vjeru). Prema tome u ovoj objavi nazvat sam imenom resul (poslanik) izričito i jasno" El-Berahin) - str. 398 i Damime - str. 261).

Gornji ajet doslono je uzet iz Kur'ana i odnosi se na Muhameda a.s. i islam (Kur'an sura Tevbe, ajet 33).

5. Zatim u ovoj istoj knjizi (t.j. El-Berahinu) stoji blizu spomenute objave i ova objava... (Muhamed je Božiji poslanik...). U ovoj božanskoj objavi nazvat sam dakle "Muhamed" i "resul" (Damime - str. 261 i 262).

Gornje riječi uzete su doslovno iz Kur'ana (sura El-Feth, aje 29) i govore kao što svako vidi samo o Muhamedu a.s. Ovdje dakle Gulam Ahmed tvrdi da ga je Bog nazvao Muhamedom. Na drugom mjestu veli: "Moj Gospod nazvao me Ibrahimom. Isto tako nazvao me je imenima svih poslanika, od Adema, do posljednjeg poslanika, što sam spomenuo u mom djelu El-Berahinu" (Damime - str. 83). On tvrdi za to da bi lakše mogao prisvojiti sebi sve ono što je u Sv. knjigama rečeno o pojedinim Božijim poslanicima,

kao što to čini sa spomenutim i mnogim drugim ajetima Kur'ana.

6. Tvrdi da mu je objavljeno: "Zaista smo mi poslali Ahmeda njegovom narodu, pa su oni okrenuli glavu i rekli: "zlobni lažac" (Erbein str. 33).

7. tvrdi da su njemu objavljene i da se na njeg odnose ove Kur'anske riječi:

Mi smo vam poslali poslanika kao svjedoka protiv vas - kao šo smo poslali i Faraonu poslanika (Hakika - str. 102).

8. Veli da se na njeg odnose i slijedeće riječi Kur'ana.

(...Zaista si ti od Božijih poslanika, na pravom putu..., Hakikatul-vahj str. 107 i Damime str. 87).

9. "Progovorio mi je, dozvao me (misli Bog) i rekao mi: Ja te zaista šaljem nevaljalom narodu. Ja te činim vođom svijetu i zastupnikom iz počasti, kao što je to bio moj običaj i kod prvih" (Enšam Athem - str. 79).

10. U svom djelu Hakikatul-vahj str. 182 tvrdi da mu je Bog objavio: "Nijesmo te poslali nego iz milosti prema svijetu"

(Riječi su doslovno iz Kur'ana, sure Enbija, aje 107, a odnose se na velikog i istinitog Božijeg poslanika Muhamed a.s.)

11. U dijelu Dafi'-str. 6 i 7 veli da mu je objavljeno: "Reci im ja sam samo čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog samo jedan"

(I ove su riječi, doslovno iz Kur'ana, sura Kehf aje 110 i sura Fusilet aje 6).

12. U djelu Erbein str. 32 trdi da mu je objavljeno: "Ne govori on iz svojih prohtjeva, to nije ništa drugo nego objava, koja se dostavlja.

(Uzeto doslovno iz Kur'ana, sura Nedžm, aje 3 i 4).

Ovim ni iz daleka nijesmo naveli sve Gulam Ahmedove riječi u kojima on izričito propagira svoje poslanstvo i primanje objave, ali se ovdje možemo zadovoljiti i sa onim što je spomenuto. Iz toga se vidi da Gulam Ahmed izričito i jasno tvrdi za se da je on Božiji poslanik. No predviđajući odmah da ovamo njegovo tvrđenje neće imati nikakva odaziva ni u neupućenim muslimanskim masama - jer muslimani neće ni u kom slučaju da vjeruju i slijede poslije Muhameda a.s. nekog drugog "poslanika" - to on onda na svoj uobičajen način bez imalo ustezanja iznosi i druge ovima protuslovne tvrdnje i tumačenja u kojima pred neupućenim nastoji ublažiti svoje gornje neislamske izjave. Tako na pr. u El-Hutbe - veli: ... "Ili oni govore: mi ne vidimo potrebe jednog Mesije i dosta nam je Kur'an, mi smo čisti ljudi, pa je u veliko potreban jedan "tumač očišćen Božijim rukama" i koji će spadati u one koji dobro vide istinu". Taj "čisti tumač" Kur'ana je, po tvrđenju Gulam Ahmeda, svakako samo on. Po tome dakle on je samo tumač islama, kojeg njegovo poslanstvo ne mijenja nego ga podupire i tumači.

Ove njegove riječi u odnosu prema naprijed spomenutim očita su podvala i zavaravanje, jer dok gore izričito tvrdi da je Božiji poslanik i da prima objavu kao i svi drugi poslanici, dotle ovdje veli da to znači da je on samo "čisti tumač" islama. Tim je samo prividno pokušao ublažiti svoj opetovani izraz "Božiji poslanik", a u stvari nije rekao ništa, jer kod njega "čisti" ili "čišćeni tumač" znači isto što i Božiji poslanik. On zapravo uzima samo još jedno ime s kojim bi se mogao pravdati pred neupućenim u slučaju potrebe. Ovo je dovoljno jasno već iz dosadašnjeg izlaganja, a slijedeći navodi pružiće nam još više dokaza o tom i novih informacija.

Gulam Ahmed o svom odnosu prema Muhamedu a.s.

Pošto je svjestan da islam jasno i otvoreno uči da je sa Muhamedom a.s. zapečaćeno Božije poslanstvo, kao što to svaki musliman zna u osnovnim pojmovima o vjeri - to on pokušava i na drugi način održati svoju tvrdnju o poslanstvu. On tumači svoje poslanstvo na još jedan naročiti način, kojim bi možda mogao zadovoljiti samo neupućena i nesvjesna čovjeka. Taj način je nepojmljiv i nemoguć, a sastoji se u tom što tvrdi da je on i njegovo poslanstvo isto što i Muhamed a.s. i njegovo poslanstvo. On je samo Muhamedova a.s. "pojava", njegova "sjena". On se je "stopio" u Muhameda, on je s njim jedno, pa nema nekog drugog poslanika da se je pojavio osim Muhameda a.s.

Evo njegovih riječi o tome:

1. Ukratko rekavši, moje proročanstvo i poslanstvo (nubevet risalet) je otud što sam ja Muhamed, a ne od moje ličnosti. To mi je sve došlo stapanjem u Resula a.s. pa se moj slučaj ne kosi sa pojmom posljednji Božiji poslanik - koji se u Kur'anu odnosi na Muhameda a.s." (Ištihar - str. 262).

2. Ali ko se stopi i nestane ga u tom "posljednjem poslaniku", tako da dobije i njegovo ime zbog krajnjeg sjedinjenja i nepostojanja različitosti, pa za njeg upotrijebi ime (poslanik) time se ne otvara pečat nubuveta, jer je takav čovjek isto što i Muhamed, makar i na način odsjeva" (Damime - str. 263).

3. Na ovaj način ostaje (posljednji poslanik) očuvat, jer sam ja nazvat imenom Muhamed i Ahmed na način

odbljeska i sjene, a koga srdi ova Božanska objava i zašto me je On nazvao Resulom, to je njegova krajnja glupost..." (Damime - str. 265).

4. ... jer ja sam više puta spomenuo da sam ja isto što i Muhamed, posljednji poslanik (a.s.) na način pojave, a Bog me dž.š. nazvao resulom i pejgamberom u El-Berahinul-Ahmedijje prije dvadeset godina i učinio me da budem isto što on, pa na ovaj način ne potresa se njegov pečat mojim pejgamberlukom, jer hlad se ne može rastaviti od svog predmeta" (Damime - str. 265).

5. Pošto sam ja postao sam i Muhamed na način sjene i pojave, to se nije otvorio pečat posljednjeg pejgambera i poslanstvo Muhamedovo (a.s.) ostalo je prema ovom ograničeno samo na njeg, a poslanikom se nije proglasio neko drugi osim Muhameda a.s. (str. 266 navedenog djela).

6."Ja sam jedan čovjek iz pejgamberskih sljedbenika a uz to me Bog nazvao poslanikom pod inspiracijom Muhamedova a.s. nubuveta i objavio mi je ono što mi je objavio. Prema tome nije moje poslanstvo ništa drugo osim njegovo (Muhamedovo a.s.) i u mom ogrtaču ne nalazi se ništa nego njegovo svjetlo i njegove zrake" itd.itd. str. 17.

Koliko li nejasnosti, nedosljednosti i kontradikcije u svemu ovom! Sad tvrdi da je on na neki čudnovat i neshvatljiv način isto što i Muhamed a.s., sad opet da je njegova sjena, odraz, zatim da je njegovo poslanstvo isto što i Muhamedovo a.s, a onda da je ono svjetlo i inspiracija njegova poslanstva. Da li je on jedno i drugo ili samo jedno, o tom nije potrebno govoriti, jer to zna svako ko imalo poznaje Gulam Ahmeda i njegov rad s jedne strane i veličinu Božijeg poslanika Muhameda a.s. s druge strane.

Pored toga ovdje se Gulam Ahmedu zamjera od strane čitavog islamskog svijeta još i to, što on sebe ovim riječima izjednačava sa velikom i sjajnom ličnošću najvećeg čovjeka što ga je ljudski rod dao, sa velikom osobom Muhameda a.s., koga muslimani uzdižu do stepena ljudske savršenosti, koju drugi ne mogu postići.

Pored ovakih svojih riječi ne može Gulam Ahmed nikog zavarati jednom svojom izjavom koju je na svoj uobičajeni način dao bježeći od gornje kritike, a u kojoj veli: "Da nije Muhameda ja ne bih bio išta što zaslužuje kakav spomen". (Damime str. 17)

Gulam Ahmed hvali i uzdiže sam sebe mimo sve Božije poslanike

Čitajući dalje Gulam Ahmedove tvrdnje čovjek dolazi do uvjerenja da on sve ove gornje riječi (o svojoj identičnosti sa Muhamedom a.s.) nije izgovarao ni sa najmanje iskrenosti, jer on sebe smatra višim i od Muhameda a.s. Dokle on ide u svom zanosu i koliko sebe uzdiže nad sve druge, pa i na Božije poslanike, najbolje ćemo vidjeti opet iz njegovih riječi, a evo ih nekoliko o tom:

1. "Dao mi je prisegu vjernosti moj Gospod" - (Dafi' str. 6).

2. Misli da mu je Bog rekao: "Ti si moj, a ja sam tvoj"(str. 6 i 7).

3. Tvrdi da mu je rečeno od Božije strane: "Bog te slavi" (Damime str. 85).

4. "Mesija (Isa a.s.) je liječio od tjelesnih bolesti ovim svojim radom (tj. "vještinama i čarolijom" kako veli na

drugom mjestu, no odbiti duševne bolesti, utvrditi i objasniti pravi put, jedinstvo Božije i vjerske ustanove, to nije umio ni mogao" (Izale str. 128)

5. "Ukratko rečeno, taj dokaz i to čudo koje je imao Isa a.s. je na način igre i vještine a blato je ostalo kao što i jest blato, kao što je slučaj sa teletom koje je izgradio Samirija od zlata" (Izale str. 133).

6. "Zaista je Bog poslao o ovom narodu Mesiju boljeg i višeg u svim savršenstvima od prijašnjeg Mesije i nazvao ga Gulam Ahmed" (Dafi str. 13)

Gdje su ove riječi od onih Muhamedovih a.s. riječi: "Nemojte me hvaliti ni uzdizati nad Junusa!".

7. "Tako mi onog što mi je duša u njegovoj ruci, kad bi bio Isa sin Merjemin u vremenu u kom sam ja, ne bi mogao uraditi ni jedno djelo kojeg sam ja uradio, niti i pokazao i jedno čudo koje se je od mene pojavilo" (Hakika str. 148)

8. Pošto je Bog učinio i njegov Poslanik i ostali pejgamberi da Mesija potonjeg vremena (misli sebe) bude bolji i savršeniji od Mesije sina Merjemina, to otpada ono što neki vele: "Kako ti sebe uzdižeš nad Merjemina sina?" (str. 155).

9. "U početku sam vjerovao da se ni iz daleka ne mogu približiti Isa Ibni Merjemu u vrlinama i savršenstvima. Kako bih mogao kad je on poslanik od najbližih robova Bogu. Zato, kad god bi mi se pojavilo nešto što me uzdiže nad njeg, ja bih to uzeo kao pojedinačnu vrlinu, ali božanska objava koja se poslije na me prosula kao obilna kiša nije me ostavila na ovom vjerovanju". (Hakika str. 149 i 150).

10. Veli da mu je objavljeno: "Bog te je uzdigao nad sve drugo" (Damime str. 83). Ovdje se uzdiže i nad

Muhameda a.s. i sve druge Božije poslanike.

11. "Sišlo je prijestolje s neba, a tvoje prijestolje je postavljeno iznad svakog drugog prijestolja".(Isto djelo str. 83).

12. "Da nije tebe ne bih stvorio svemir" - (Isto djelo str. 85)

13. Veli da mu je Bog rekao: "Ti si kod mene na stepenu mog djeteta. - "Ti si kod mene na stepenu mog jedinstva". "Ti si kod mene na stepenu mog arša". "Kad se ti naljutiš i ja se naljutim, a sve što ti voliš i ja volim, itd". (str. 82 i 83).

On ide tako daleko da posve otvoreno i slobodno izjavljuje kako se je sjedinio s Bogom i postao božanstvo u izvjesnom momentu. Istina, on veli da je to bilo u snu, ali on i svoj san smatra istinom i objavom. Svakako da san pejgambera nije kao san ostalih ljudi, jer njihovu dušu ne mogu oduzeti ni zavladati njom obična maštanja. Zato on naročito i ističe taj san i o njemu opširno govori u obliku prave stvarnosti nastojeći tim pretstaviti svoju bliskost Bogu. Prepričavajući on taj san na mjestu hvalisanja i uzdizanja jasno nam govori i to šta i kakav odnos on dozvoljava čovjeku prema Bogu. Da čujemo doslovno njegove riječi o tom:

14. "I vidio sam se u snu tačno Bogom i uvjerio se sa sigurnošću da sam ja On. Nije mi ostala moja volja niti kakvo djelovanje od mene. Postao sam kao razbijena posuda ili kao predmet koga je prigrlila neka druga stvar i sakrila ga u se tako da od njeg nije ostalo nikakva traga ni mirisa. (Božije biće, isto što i Bog), mislim povratak sjene svome predmetu i njen nestanak u istom kao što se ovakva stanja dešavaju u izvjesnim momentima zaljubljenim. Opširno i

potanko objašnjenje svega toga bilo bi ovako: Kad Bog naumi kakav hajirli poredak mene učini odrazom svog bića i na stepen svoje volje, svog znanja, svog jedinstva radi dovršivanja svog murada (onog što hoće) i svog obećanja kao što je to Njegov običaj sa "zamjenicima", "kutubima", (velikim evlijama) i iskrenim vjernicima.

Pa ja tada vidjeh da me je Njegov duh obuhvatio, i da je zavladao mojim tijelom i da me je zamotao u se tako da od mene nije ostalo ništa. Pogledao sam svoje tijelo pa kad moji organi Njegovi organi, moje oko Njegovo oko, moje uho Njegovo uho i moj jezik Njegov jezik. Uzeo me je moj gospod tako žestoko da me je nestalo. Osjetio sam Njegovu moć i snagu kako roni u meni i Njegovo božanstvo kako se talasa u mojoj duši... Srušila se je zgrada mog bića potpuno, a ukazale se zgrade Gospoda svjetova i zbrisani su bili potpuno tragovi mog opstanka... Božanstvo je potpuno sa mnom zavladalo... Božanstvo je prodrlo u moje žile... Moj gospod je unišao u me... i postao sam od sebe kao bogovi (stvoritelji). Dok sam bio u ovakom stanju govorio sam: ja hoću novi poredak, novo nebo i novu zemlju, pa sam stvorio nebo i zemlju najprije u minijaturi projektu bez rasporeda. Zatim sam to poremetio i rasporedio na način kako je to volja istine. Zatim sam stvorio najbliže nebo i rekao: Zaista smo ukrasili najbliže nebo svjetiljkama. Ovo su Božije riječi spomenute u Kurani-Kerimu, a eto Gulam Ahmed veli da ih je on izrekao u stanju kad je bio Bog.

Zatim sam rekao... sad ćemo svoriti čovjeka od blata...

I bačeno mi je u srce da je ovo stvaranje kog sam ja sam vidio znak pomoći nebeske i zemaljske.

I bačeno mi je u svijest da Bog doziva svaku trunku od neba i govori: Budi na pripravnosti za pomoć mome robu.

To sam usnio u mjesecu Rebiu II. 1309 god. po h. pa nek je slavljen najbolji objavitelj - misli Bog (Teblig str. 61-62.)

Iz ovakog završetka vidi se da on ovo smatra objavom.

Znajući da islam ne trpi ovakve izraze o čovjeku u odnosu prema Bogu, to on opet na svoj uobičajeni način veli da na pr. riječ dijete ima ovdje preneseni smisao. Veli da i sami Kuran uzima mnogo riječi u prenesenom smislu. No za upotrebu riječi u prenesenom smislu arapski jezik ima naročita pravila na koja se mora paziti. Ta pravila čine zasebnu nauku o jeziku. Ko iole poznaje ta pravila i islamsku vjersku nauku jasno mu je da ovdje riječ dijete nije dozvoljeno upotrijebiti ni u prenesenom smislu. Ne samo ovdje nego i inače su mu česte stilističke greške u arapskom sastavu, pa čak i u onim rečenicama, za koje veli da su mu doslovno od Boga objavljene, ali tu stranu sad ne uzimamo na pretres nego ovim dadosmo samo uzgrednu napomenu o tom.

Što se tiče zamašnosti i značenja gornjih izjava u odnosu prema islamskoj vjerskoj nauci smatram da ni o tom ne moram ovdje mnogo govoriti, jer držim da je dovoljno jasno svakom ko poznaje islam da one nisu nikako u duhu islama niti se s njim mogu dovesti u sklad.

Gulam Ahmed o svom poslanstvu sa zasebnim šeriatom

Gulam Ahmed nije ostao ni pri ovom svemu, nego je ustvrdio i to da njegovo učenje pretstavlja jedan veliki šeriat kao što je on odabrani Božiji poslanik. Iako smo čuli njegove izjave da on radi samo u granicama islama i u njegovu korist,

to nas ipak neće iznenadii ni ovaka njegova tvrdnja o zasebnom šeriatu, jer prateći njegovo pisanje i rad čovjek i onako često nailazi na brojne i velike kontradikcije i nedosljednosti. Da mu je stalo do tog da osnuje zaseban šeriat to razumimo opet iz njegovih vlastitih riječi. Dovoljno ih je čuti bar nekoliko, pa da se o tom čovjek uvjeri, radi čega ćemo ih odmah i navesti:

1. "Reci (ljudima): ako vi uistinu volite Boga, onda mene slijedite - (Damime str. 81). Ovo je doslovan ajet iz Kurana, za koji kao i za mnoge druge Gulam Ahmed veli da je njemu objavljen.

2. "O narode! Ja sam donio od mog Gospoda gozbu da nahranim bijednika i siromašno, pa ima li među vama neko ko će primiti ovu sofru i izbjeći uništavajući glad" (Damime str. 36 i 37). Pod "gozbom" ovdje misli svoje učenje i kako vidimo izričito veli da ga je on donio od Boga, a nije dakle bilo doneseno prije.

3. "Meni je rečeno (misli od Božije strane): Tvoj je sretni slučaj spomenut u Kuranu i niko nije osim ti potvrda ovog ajeta On je onaj koji je poslao svog poslanika sa uputom i istinitom vjerom, da je uzdigne mimo svaku drugu vjeru (Idžazi-Ahmedi str. 7). Ovdje, kako vidimo Gulam Ahmed tvrdi kako mu je rečeno od Božije strane da se gornji ajet (odlomak) Kur'ana samo na njeg odnosi. Svakom je međutim jasno da je gornji ajet prije 13 i po stoljeća objavljen Muhamed a.s. i da se samo na njeg odnosi. Ovako njegovo izvrtanje i tumačenje Kur'ana prelazi sva pravila učtivosti i znanja i čini njega i njegovo učenje potpuno beznačajnim i niskim, tako da među ozbiljnim i upućenim svijetom uopće nemaju ni toliko vrijednosti da bi se kritikovali.

4. "On je onaj koji je poslao svog poslanika sa uputom, istinitom vjerom i čistim ćudoređem. Veli da su mu ove riječi objavljene od Boga". (Erbein str. 36).

Kako vidimo on i ovdje veli da je poslat i to sa vjerom i ćudoređem, a ne dakle samo da obnovi postojeću vjeru i ćudoređe.

Šeriat znači naredbe i zabrane objavljene nekom pejgamberu od Božije strane. Kod islamskih naučnika to se zapravo smatra šeriatom. Gulam Ahmed svjestan toga tvrdi da je i on dobio naredbe i zabrane od Boga i da je nosioc šeriata. Evo šta veli doslovno o tom u svom djelu Erbein:

5. Pa nije šeriat ništa drugo nego naredbe i zabrane koje su nekom date u objavi i kojima onda dotični uredi zakon svom narodu. *Naš protivnik je pobijeđen i prema ovoj definiciji šeriata, jer sam ja nosioc šeriata baš u ovom smislu. Zar ne vidiš da su meni date u objavi naredbe i zabrane*, između kojih su i ove Božije riječi: Reci vjernima nek obore svoje poglede i nek čuvaju svoje polne organe od nevaljaština, to im je bolje. Ova objava uvrštena je u El-Berahinul-Ahmedijje (njegovo djelo) i u njoj je zapovijed i zabrana a već joj ima dvadeset i tri godine. Isto tako u većini onog što se meni objavljuje nalazi se zapovijed i zabrana. (Erbein str. 6).

Ove riječi nikom ne ostavljaju sumnju da Gulam Ahmed tvrdi i novi šeriat. Gornje naredbe, koje iznosi kao primjer svog šeriata doslovno su uzete iz Kur'ana, ali on veli da su njemu objavljene nezavisno od tog.

Kadijanizam je zasebna organizovana sekta (izvan svih islamskih mezheba-škola)

U vezi sa gornjim učenjem razumljivo je da se kadijanizam morao formirati u zasebnu sektu. To jasno dokazuju i druge činjenice kao i mnoga uputstva Gulam Ahmeda, koja je davao svojim pristašama.

U Ludhijani objavi mjeseca decembra 1888. god. tvrdi da mu je Bog zapovjedio da primi bejat prisegu vjernosti od naroda. Tom prisegom htio je da udari jači temelj svojoj zajednici, koja se naročito tim zasebno formirala i izdvojila iz reda ostalih muslimana.

Od tog doba rad Gulam Ahmeda ide sve više u pravcu utvrđivanja jedne zasebne vjerske organizacije. Uskoro god. 1898 daje svojim pristašama pravila, po kojim ne smiju održavati ženidbene veze sa onim koji ne vjeruju u njegovo poslanstvo. U to isto vrijeme osnovao je školu u Kadijanu u svrhu odgajanja omladine prema načelima svog učenja. Zatim podiže u Kadijanu i zasebnu džamiju.

Kad su se u ovo vrijeme činile pripreme za popis stanoništva u Indiji, on svojim pristašama upućuje okružnice u kojima im naređuje da se pri ovoj statistici unose u spiskove kao Ahmedije. Po riječima Mirzina sina Mahmuda, ovo je bio početak otvorenog rascjepa između njih i muslimana.

Nekolike godine poslije toga 1905 oglasio je objavu po kojoj mu je naređeno da osnuje zasebno groblje za svoje sljedbenike, a svaki od njih koji se želi u istom sahraniti treba dati društvenoj blagajni četvrtinu svog imetka.

Zasebnost i sektaštvo kadijanizma naročito se ogleda u njegovim pravilima o džematu (zajedničkom vršenju

namaza), koja je dao sam Gulam Ahmed. Evo nekoliko njegovih uputstava o tom:

1. "Znajte da mi je Bog objavio: Zabranjeno ti je klanjati za onim ko te smara kafirom nevjernikom ili neistinitim, ili se koleba i sumnja u tvoju stvar, a ne vjeruje u te. Neka vaš imam bude neko od vas" (Tuhfe str. 18).

2. Jedan njegov pristaša pitaše ga: Možemo li klanjati za onim kome još nije dostavljeno vaše učenje i koji prema tome ne zna o vama niti u vas vjeruje? -"Dužnost vam je da ga prvo pozovete i poučite mome učenju pa ako ga primi možete za njim klanjati, a ako ne primi nemojte onda ništiti svoj namaz klanjajući za njim. Isto je takav postupak sa onim ko se drži neutralno, pa niti priznaje niti odbija moje učenje. Za njim nemojte klanjati, jer je on munafik (samo prividni musliman a u stvari nevjernik). (Fetava prvi svezak str. 82.)

3. Sejjid Abdullah El-Harbi (njegov učenik) pitaše ga (10 septembra 1901 god.) "Ja odlazim u arapsku domovinu pa mogu li za Arapima klanjati ili ne?" Na to Gulam Ahmet reče: "Ne klanjaj ni za kim osim ko nas vjeruje!" (Fetava svezak I str. 18.)

Značenje ovih riječi je jasno tako da im ne treba komentara. Prema pravom islamskom učenju različitost mezheba ne smeta zajedničkom klanjanju muslimana, dok mezheb ne bi posve zalutao ili iz islama izašao.

Sve tvrdnje, kao i sadanje držanje kadijanija uopće, dovoljan nam je dokaz da je kadijanizam u istinu jedna zasebna sekta sa svojim specijalnim pravilima, principima, idejama i učenjem.

Mudžize (čudesa i dokazi) Gulam Ahmeda

Da još više potkrijepi i objasni svoje poslanstvo on tvrdi da ima nadnaravne dokaze kao što Sveta Pisma spominju take dokaze kod prijašnjih Božijih poslanika. Iz ove njegove tvrdnje vidi se da on sebe ne smatra običnim reformatorom islama, nego nešto više, a to je Božijim poslanikom kao što je to izričito proglasio u svojim gornjim riječima. Da vidimo šta on sam govori o tim svojim dokazima u svojim vlastitim djelima:

1."Ako mi se rekne: kamo ti mudžize? !, ja odgovaram: Zaista sam ja na sve to moćan, i rijetko da se je pojavila koja mudžiza i kod jednog pejgambera, kao što se je pojavila kod mene za dokaz istinitosti moje tvrdnje." (Hakikat str. 136.)

2."Nijesi pogodio neprijatelja kad si bacio nego je Bog pogodio" (Damime str. 29).

3."Slava Bogu koji je dao svom robu da putuje u jednom dijelu noći" (isto djelo str. 8).

4."Dali smo ti Kevser (vrelo u raju ili pravu vjeru i svako dobro)".

5."Bog ih neće kazniti bivši ti među njima" (Dafi str. 6.)

Sve spomenuto pod brojevima 2 do uključivo 5 su doslovno riječi Kur'ana objavljene i rečene Muhamedu a.s. u vezi sa naročitim "kissama" (zgodama), ali eto Gulam Ahmed po svom poznatom običaju veli da je i to njemu objavljeno.

6. U svom djelu El-Berahinu (V dio str. 56) tvrdi da on ima milion dokaza (mudžiza).

7."Njemu je (misli Muhamedu a.s.) pomrčao Mjesec, a meni je i Sunce i Mjesec pa zar ćeš zanijekati?" (tj. njegova

istinitost i pored tog čuda I'džaz str. 71).

8. U njegovoj El Hutbe stoji "Ako brojite dokaze moje istinitosti ne možete ih svih nabrojiti." Profesor teološkog fakulteta u Kairu Muhamed Hidr Husejn na ovo veli: Međutim mi ne nalazimo nikakve njegove dokaze osim da u te ubrojimo njegovo oslobođenje pred engleskim sudom u parnicama koje su protiv njega dizate i njegovo spasenje u zaštiti engleske policije od mase koja bi ga ponekad napala.

9."Jasno je da se vrijeme velikog osvajanja završilo u doba Muhameda a.s. a ostalo je drugo osvajanje jasnije i jače i određeno je da vrijeme toga višeg osvajanja padne u doba obećanog Mesije" (Siret str. 193).

10. Ahmedijska revija El-Bušra (Gog. III str. 6 za mart 1937) navodi doslovno riječi Gulam Ahmeda iz njegova djela Daruret str. 26 gdje on veli: "Dat mi je izvanredan dokaz a to je mnogo uslišavanje mojih molbi (dova) u čemu se niko sa mnom ne može porediti. Kunem se Bogom da su sve moje molbe, upravljene Bogu, a ima ih blizu trideset hiljada, uslišane".

Spomenuta revija (El-Bušra) iza toga dodaje: "Obećani Mesija Ahmed napisao je u svojim štampanim djelima razasutim po cijelom svijetu nekoja čuda ove vrste kao primjer". Zatim spominje opširno slučaj kako je Gulam Ahmed dovom izliječio jednog dječaka kojeg je bilo zarazilo bijesno pseto, a za kojeg su najviši liječnici rekli, da mu nema lijeka.

11."Bog je meni dao mnoge znakove koji da su se pojavili Nuhovom (Nojevom) narodu ne bi bili potopljeni".(Tetimme str. 135) itd.

Kadijanije smatraju nevjernicima sve one koji ne slijede njihovo učenje

Kadijanizam u svom izvornom učenju smatra nevjernikom svakog onog ko ne slijedi njegov pravac. Ovo se nikako ne može dovesti u sklad sa islamom niti i jednim priznatim islamskim mezhebom. Pristaše brojnih islamskih mezheba iako se razilaze u mnogim pitanjima ipak se smatraju istovjernicima i braćom. Kadijanizam međutim od tog odstupa, ko ne vjeruje njegove gornje navode i druge principe, taj je kafir (nevjernik).

To lako zaključujemo iz do sada navedenih riječi kadijanizma. Dakle sami duh kadijanskog učenja jasno govori o tom. Gulam Ahmed je po tom učenju Božiji poslanik, on prima objavu, on je nosioc zasebnog šeriata, njemu je, kako veli, objavljeno: Ako volite Boga, mene slijedite - te prema tome ko ne usvaja njegovo učenje taj ne voli Boga i nije vjernik. Isto tako mnoga društvena pravila koja je on dao svojim pistašama jasno govore kakvo on mišljenje ima o muslimanima i drugim koji ga ne slijede[1]).

Pored toga Gulam Ahmed to izričito i naročito naglašava u više svojih djela. Evo šta doslovno stoji u nekim od tih djela:

1."Nek se zna da se “tekfir” (smatranje za nevjernike) odnosi na one koji ne priznaju velike Božije poslanike koji su donijeli novi šeriat i nove ustanove, što se tiče pak nepriznavanja ostalih nadahnutih ljudi, tim neće niko postati kafir (nevjernik)" (Hašije str. 130).

---

1) Sjetimo se ovdje njegovih pravila o braku, zasebnim džamijama, zasebnim grobljima i drugog što smo spomenuli.

U koji red ubraja Gulam Ahmed sebe, i kako gleda na one koji njega ne priznaju dovoljno će nam objasniti njegove slijedeće riječi:

2. Kad se Muhamedovi sljedbenici pocijepaju na mnoge grupe pojaviće se u potonjim vremenima jedan Ibrahim[2]). Od svih tih grupa neće niko biti spašen osim ko njega bude slijedio (Erbein III dio str. 32).

3. Kufr (nevjerstvo) je na dva načina: Prvo da čovjek zaniječe nešto od islama i Muhamedovog a.s. poslanstva, *a drugo da zaniječe obećanog Mesiju (misli sebe)* i da ga smatra lažcem pored jasnih dokaza o njegovoj istinitosti, i pored toga što je Bog preporučio da ga se prizna kao i njegov poslanik, i što je došla potvrda o njemu u Svetim knjigama prijašnjih poslanika. *Zato je i ovaj nevjernik,* koji ne priznaje Boga i njegova poslanika. *Zapravo oba spomenuta načina nevjerstva su jedno* (Hakika str. 179).

4. Reci: O nevjernici, zaista sam ja od onih koji istinu govore (Damime str. 84).

Još ima o tom mnogo Gulam Ahmedovih riječi u brojnim njegovim člancima i govorima. On otvoreno naziva nevjernicima i židovima sve muslimane. Po njegovom tvrđenju on je u islamskom svijetu isto ono što je Isa (Isus) a.s. u izraelskom, pa kao što su židovi oni koji ne priznaše Isa alejhiselama, tako su isto židovi i oni koji njega ne priznaju. Ovu prispodobu često ponavlja u svojim knjigama (Vidi njegovu El-Hutbu. U kadijanijskoj popagandističkoj brošuri "Šeriat". Uslovi stupanja u ahmedijski pravac izričito se veli da su muslimani koji ne vjeruju u Gulam Ahmeda niži od munafika (licemjernih nevjernika).

---

2) Sa Ibrahimom namjerava Gulam Ahmed sebe, kao što je to jasno i iz njegova prijašnjeg učenja.

Uzroci i društveno politički ciljevi kadijanizma

Opće društvene i političke prilike, u kojima je nikao i razvijao se jedan pokret najbolje će nam objasniti suštinu i lažne smjernice toga pokreta. Slučaj je da u našem predmetu u tom pogledu nema mnogo poteškoća, jer o tadašnjim društvenim prilikama imamo podataka, a sam Gulam Ahmed je u svojim političkim tendencijama vrlo jasan.

Naime kad smo upoznali gornje očito neislamsko učenje kadijanija, nameće nam se pitanje kakvi su onda uzroci i tendencije ovog učenja. Gulam Ahmed i glavni misionari njegovog učenja dovoljno su upoznati sa tim šta je islam, a ipak svjesno i sa punom voljom šire jedno neislamsko i zapravo protuislamsko učenje. Iz toga onda slijedi jasna i sigurna konstatacija da se to učenje ne zasniva na dobronamjernim ciljevima, niti je u korist islama. Mislimo da je takva konstatacija neodoljivo nameće svakome ko se upozna sa gornjim našim izlaganjem.

Gulam Ahmed, kako smo se do sad mogli uvjeriti, nameće muslimanima vjerovanje da je sadašnja kao i prijašnja ulema konzervativna, nesavremena i da je iskrivila i zabacila pravo islamsko učenje te da je potreban jedan novi, od Boga poslani tumač, obnovitelj vjere, poslanik. Taj tumač i poslanik je on a svaka njegova riječ ponovno objavljeni islam. Ovakvo učenje očito ide za tim i može imati za posljedicu samo to da se muslimani udalje od izvora svoje vjere: Kur'ana, hadisa, idžma-a i učenja priznate uleme, jer sad, po tom, imaju novog poslanika, čije su riječi prava vjera, kao što smo to i prije naglasili. Time se očito teži za slabljenjem isl. vjere i razbijanjem islamske zajednice, i to je baš glavni cilj Gulam Ahmedova rada.

Islam je objavljen čovjeku iz Arabije, izvori njegove nauke su na arapskom jeziku, kojeg milioni muslimana širom svijeta proučavaju i smatraju svojim zajedničkim jezikom. Pogledi svih muslimana upereni su prema Arabiji, kao žarištu islama, a sada se nastoji pažnja muslimana obratiti prema Pendžabu u Indiji prema jednom Indijcu iz porodice Mirza. Ovakvo nastojanje razumljivo je da ne može imati nikakva uspjeha među Arapima, pa ni drugim islamskim narodima, osim možda među nekim neupućenim indijcima čijem šovinizmu pogoduje to da se među njima pojavio "ovakav" čovjek. I ovaj eventualni uspjeh dobro je došao Gulam Ahmedu i njegovim saradnicimna, jer i njim bar donekle postižu ono što žele, a to je: *rascjep i oslabljenje muslimanske zajednice u Indiji i cijelom svijetu i usluga kolonizatoru Indije, a sve to zbog neprijateljstva prema islamu, koje oni donekle prikrivaju, ali se isto svugdje iz njihovih djela nazire i radi lične koristi svoje i svoga udruženja.* Ako bi neko mogao misliti i pored izloženog kadijanijskog učenja da su ovo previše smjeli i neosnovani zaključci, mi ćemo mu ovdje pružiti za dokaz istih još novih činjenica, koje će nam potpuno objasniti smisao i svrhu kadijanijskog pokreta, kao i to odakle taj pokret prima potporu.

* * *

Poslije pada Mogulskog carstva u Indiji, porodica Mirza morade priznati vlast plemena Sikha, a sam Mirza Ata Muhamed djed Gulam Ahmeda pade u ropstvo Sikha sa cijelom porodicom. Porodica Mirza bila je duže vremena u zatočenju i mukama dok Mirza Gulam Murteza (otac ulam Ahmeda) nije uspio dobiti od potonjih Sikha pet sela i tako

malo popraviti teško materijalno stanje. No materijalne prilike Mirza počinju se naročito popravljati u doba Engleza. To poboljšanje nastupilo je godine 1839, a te je godine, kao što smo rekli, rođen Gulam Ahmed. On taj događaj smatra srećom, koja je ukazata od Božije strane njemu i zbog njega. U svojim spisima o tome on veli: "U doba mog rođenja nastupila su na mjesto dotadašnje bijede bolja vremena, a to je Božija milost što nisam živio u tim danima bijede, ali nisam ni naslijedio veličinu i ugled svojih predja. Zatim je Bog povratio neka sela mome ocu u doba britanske vlasti.

Gulam Ahmed radi pod zaštitom engleske vlasti

Godine 1897. uputio je G. Ahmed jedno pismo islamskoj ulemi Indije pod naslovom "Mir je bolji", u kome ih poziva da se sustegnu od kritike njegovog rada samo za deset godina. Ova njegova spletka nije bila primljena. U namjeri da osigura slobodu i zaštitu svoga rada od muslimanskog svijeta, on onda pribježe jednom drugom sredstvu. On naime uputi guverneru Indije jedno pismo, u kome izlaže da svi nemiri u Indiji potiču iz vjerskih prepirki i netrpeljivosti pa da je zato nužno da se donese zakon, koji će pristašama svake vjeroispovijesti i sekte jamčiti slobodu ispovijedanja i zabraniti uznemiravanje putem polemike.

Za svaku i malu pomoć engleske vlasti, on joj bijaše veoma zahvalan i uslužan. Time je sve više osiguravao njenu zaštitu i naklonost. On je u svojoj odanosti išao tako daleko da se je sav stavio u službu engleske politike zajedno sa svojom "objavom". Kada se u Pendžabu 1907 g. javio narodni pokret protiv Engleske kao kolonizatora i ugnjetača

islamskih naroda, G. Ahmed prilazi na stranu engleskih vlasti i izdaje svojim pristašama proglas, u kom ih poziva da se drže mirno i da vlastima pruže pomoć za ugušenje pokreta, što su ovi i učinili.

Gulam Ahmed o britanskom carstvu i svojoj odanosti istome.

On u skoro svakom svom djelu hvali englesku vlast, te ćemo za dokaz navesti njegove vlastite riječi. U djelu Nurul-hak (svjetlo istine) sv. I. str. 26 i dalje, veli:

"Nije poznato ovoj blagoslovenoj carevini (Vel. Britaniji) da sam ja još odavno jedan od njenih sluga savjetnika i onih koji joj žele dobro. Mi joj uvijek prilazimo odana srca, a i moj je otac kod iste imao ugledno mjesto i lijepu riječ. Mi kod ove države imamo zasluga, koje, mislimo, ona neće nikad zaboraviti. Moj otac Mirza Gulam Murteza bio je jedan od odabranika Carevine, koji je kod nje uživao časti i kojeg je dobro znala, a nikada nismo bili od onih, u koje bi se moglo sumnjati. Naša iskrenost i odanost očita je cijelom svijetu i potpuno jasna vladajućim. Neka se Carevina obavijesti o nama kod svojih namjesnika, koji su nam dolazili i ostajali među nama, kako mi živimo pred njihovim očima i kako smo prvi u svakoj usluzi. Nije potrebno detaljno iznositi ove istine, jer je Britanija dovoljno obaviještena o našoj odanosti, našim uslugama i našoj pomoći, koju smo redovno s vremena na vrijeme pružali, a naročito u danima nereda, učinjenih od strane nevaljalaca i anarhista.[1])

[1])t. j. u danima narodnih pokreta za oslobođenje

Carevina zna kako joj je moj otac pomogao u teškim ratovima i razbuktalim neredima i da joj je dao pedeset konjanika kao svoju pomoć, pa ko ima zdrav vid i vjerno srce neka vidi sve ovo.

Moj otac je bio trajno odan i uslužan dok nije došla smrt kada je morao preseliti. Kad bismo htjeli spomenuti sve njegove usluge to bi bilo teško, zapravo ne bismo ih mogli sabrati i popisati. Zato ga je Carevina počastila pismima o svom zadovoljstvu, odlikovala ga u svako doba svojim darovima i ukazala mu svoju pomoć i pažnju i brojila ga u svoje izabranike. Kad mi je otac preminuo u ovome ga je naslijedio brat mi Mirza Gulam Kadir. Njega su obasule i zaplavile blagodati Carevine kao i oca mi. Do nekoliko godina poslije očeve smrti umro mi je i brat, a ja sam po tom proslijedio njihovim putem, oponašao sam njihov postupak i oživio njihovo doba. Samo ja nisam imao imetka ni konjice, ali sam obdaren dobrim perom i biser govorom. Obdaren sam svjetlom koji me čuva posrtaja i osvjetljuje mi puteve. *Ova božansko-nebeska Carevina obogatila me je, iskrpila moje siromaštvo, osvježila me, osvijetlila moju noć i slavila me među obdarene. Zato sam odlučio da pomognem Carevinu..."*

Ove riječi su dovoljno jasne da skoro ne trebaju nikakva komentara. Potrebno je zapaziti da Gulam Ahmed obećava svoju uslužnost Britaniji na jedan naročit i nov način. Dok su njegov otac i brat činili Englezima materijalne pomoći i usluge, dotle im on pruža duhovnu i moralnu pomoć putem jake i razvijene propagande svojim govorima i pisanjem, kojima daje vjersku boju i karakter. On dakle nastoji Englezima dati ne samo obične vojnike nego ljude

odane do vjerskog zanosa, koji pokornost kolonizatoru smatraju svojom vjerskom vrlinom i dužnošću. On čini svoj uticaj u tom pravcu kao "tumač vjere i Božiji poslanik". Da taj uticaj bude što jači na neka vrlo primitivna indijska plemena, on stalno naglašava da je njegova misija od Boga naređena. Dok se muslimani Indije, pritiješnjeni i uzbunjeni tuđinskim terorom bude iz mrtvila i okupljaju u čvrsto bratsko kolo vođeni idejama Kur'ana o bratskom, napretku slobodi i borbenosti, dotle Gulam Ahmed iznosi jedno učenje, za koje kaže da je od Boga - kako bi pažnju muslimana skrenuo na drugu stranu i omeo njihov polet. Način njegova rada i njegove izjave dovoljno na ovo ukazuju.

Gulam Ahmedova djela posvećena su hvalisanju Vel. Britanije

O tom nas obavještava on sam u malo prije spomenutom djelu na istom mjestu, gdje u produženju veli:

"Poduzeo sam se da je (Britaniju) pomognem svojim perom i djelom i Bog mi je bio u pomoći. Bogu sam se zavjerio da od toga doba (t.j. od kako ga je "nebeska carevina" obogatila) neću napisati ni jedno opširnije djelo, a da ne spomenem dobročinstva Hindske carice, [2]) za koja joj muslimani duguju zahvalnost. Zato sam ja napisao mnoge knjige i u svakoj knjizi naglasio da je Britanska carevina dobročinitelj muslimana Indije i da muslimansko žiteljstvo uživa njene blagodati. Zato nije dozvoljeno ni jednom od njih da istupi protiv nje i odmetne se kao griješni odmetnici, nego im je dužnost da budu zahvalni ovoj carevini. Te knjige ovakvog sadržaja ja sam rasturio po svim zemljama i u cijeli svijet. Poslao sam ih u daleke zemlje arapske i nearapske, kako bi se krive duše ispravile njihovim savjetima i kako bi ove knjige umanjile nasrtaje mufsida (nevaljalaca), te da bi oni saznali da im je ova carevina dobročinitelj, pa da je vole pokorno i odano".

Kadijanije tvrde da je pokornost Britanije dužnost samo za Indijce, pa se ovdje nameće pitanje zašto će onda ova propaganda i među drugim narodima. Zar to nije služba kolonijalnim interesima Britanije i izvan Indije?

Pošto je ovakva trgovina Gulam Ahmeda odmah na prvi pogled sumnjiva i nemoralna, to joj on nastoji pribaviti ugled pomoću Boga i vjere, tvrdeći da je sve što on radi od Boga i u ime Boga.

---

[2]) Misli Englesku kraljicu, a njena dobročinstva su u tom što je zaposjela muslimanske zemlje i učinila muslimane slugama nakon što su bili gospodari zemlje.

U tom smislu Gulam Ahmed na istom mjestu nastavlja dalje:

"Ovo (hvalisanje Britanije) je moje djelo i moja usluga, a Bog zna moju namjeru. Nisam ovo uradio iz straha od ove Carevine, niti iz pohlepe za nagradom i počastima, nego sam to radio samo u ime Boga i držeći se uputa posljednjeg Božijeg poslanika (?!). Naš poslanik i Božiji miljenik Muhamed a.s. zapovijedio nam je da hvalimo one, koji nas nagrađuju i koji nam dobro čine. Zato sam je (Britaniju) hvalio i pomagao koliko sam mogao i zato sam razglasio njene dobrote u sve gradove i ponukao svijet da joj bude pokoran. Ko pak sumnja u ovo nek se obrati na moju knjigu El-berahin a ako mu to nije dovoljno, nek pogleda moju knjigu El-teblig, pa ako ni s tim nije zadovoljan, nek čita moju knjigu El-hamame, a ako i dalje sumnja nek razmisli o onome što je u mojoj knjizi Šehade i napokon nije mu zabranjeno da pogleda i u ovu poslanicu.[3])

Da bi svoju bliskost i odanost Englezima dokazao u što višoj mjeri, on izjavljuje da mu objava dolazi i na engleskom jeziku. Tim hoće da kaže kao što je engleska

---

[3]) Ne samo Englezi nego i drugi kolonizatori uspijevaju naročitom taktikom svoje kolonijalne politike pribaviti ovakve zahvalnike i proroke. Tako je prije nekoliko godina jedan šef (starješina) tidžanijskog reda u Alžiru držao govor u svojoj tekiji pred predstavnicima francuskih vlasti i rekao: "Vi ste nas rasteretili teškog tovara upravljanja i vlasti, dignuli ste to sa naših pleća i sami ponijeli za nas - Bog vas svakim dobrom nagradio!" Ovakva je zahvalnost i Gulam Ahmeda za koju on kaže da je po Božijem uputstvu. Ovim nam postaje još jasnije u koju je svrhu potrebno Gulam Ahmedu da se predstavi kao Božiji poslanik, čisti tumač islama reformator i t.d.

carevina nebeska, tako je i njen jezik nebeski jezik. Ugledna egipatska revija El-Feth u broju od 2 redžeba 1353 (1934 g.) donosi nekoliko rečenica njegova učenja "objavljenog" na engleskom jeziku.

Radi primjera donosimo ih nekoliko:

I love you - Ja vas [4]) volim

I am with you - Ja sam s vama

I can, what I will do - Ja sam u stanju da činim šta hoću i t.d.

Gulam Ahmed zabranjuje svojim pristašama borbenost i otpor protiv neprijatelja i ugnjetača

Odmah iza gornjih riječi nastavlja on dalje: "Neka bude jasno kako sam jakim glasom i otvoreno oglasio zabranu borbe (džihada) i istupanje protiv ove carevine i kako sam borcima pripisao grijeh. Da sam bio neprijatelj Carevine činio bih djela protivna tome i ne bih poslao ove knjige i ove oglase u sve arapske i islamske zemlje, pa pogledajte dobro vi koji imate oči, zašto sam učinio ova djela i zašto sam poslao u te zemlje ovakve knjige, u kojima je sadržana stroga zabrana džihada (borbe) protiv ove carevine? Jesam li se mogao nadati nagradi od stanovništva tih zemalja ili očekivati da će biti zadovoljni sa mnom kad čuju te riječi i da će im se time povećati i pojačati bratstvo i jedinstvo. Pa kad nisam mogao očekivati ništa od ovog, nego je očita posljedica svega toga srdžba, gnjev i žestoka kritika tih naroda protiv mene što me onda moglo ponukati na to?

---

4) Bog oslovljava Gulam Ahmeda sa "vi" iz poštovanja

Moje pisanje na arapskom jeziku i nije bilo nego radi ovakvih velikih ciljeva.

Ja sam potrošio dugo vremena u davanju ove pomoći tako da mi je prošlo jedanaest godina u propagiranju, a nijesam bio od onih, koji su manjkavi i nemarni u poslu. Zato imam pravo da za se tvrdim usamljenost u ovim uslugama i da reknem, da sam ja jedini u ovoj potpori. Imam pravo da reknem da sam joj (Britaniji) ja štit i tvrđava, koja je čuva od zlih posljedica. I Bog me je obveselio rekavši mi: "Bog ih neće kazniti dok si ti među njima". Prema tome carevina nema slična meni u potpori i potpomaganju, a to carevina može lahko znati ako bude od onih, koji promatraju".

Kako se vidi Gulam Ahmed u službi kolonizatora ne usteže se darnuti ni u isl. propise. On misli da je na to stekao pravo tim što tvrdi da je Božiji poslanik. U ovoj njegovoj službi naročito mu je smetala isl. ustanova džihada, koja je muslimane Indije mnogo hrabrila i okupljala u borbi protiv kolonizatora. Zato je on otvoreno zabranio džihad. Tim je, razumije se, oboreno kadijansko učenje da nema "nesha" (derogiranje kuranskih propisa) - ali očita kontradikcija u kadijanizmu nije ni inače nikakva rijetkost. Ova Gulam Ahmedova zabrana džihada smatra se kao naročito važna kod svih njegovih pristaša pa i kod ahmedija kao što ćemo to docnije vidjeti.

Prema gornjem također se jasno vidi da je Gulam Ahmed potpuno svjestan toga da će njegove riječi i propaganda izazvati sve islamske narode i da te riječi potresaju muslimansko bratstvo i slogu. No on to ipak sve rado prima na se i podnosi samo da bi sebi i svojima osigurao trajnu naklonost "nebeske carevine" koja je podjarmila njegov

narod i učinila njegovu domovinu svojom kolonijom. Da on za ovakav svoj rad traži naklonost i dobru nagradu vidi se i po tome što on sam svoj rad mnogo oglašava i iznosi pred oči engleskim vlastima, čiju naklonost želi steći.

Još nekoliko riječi Gulam Ahmeda o carici Indije

U svojoj knjizi Teblig str. 41 pod naslovom: "O Britanskom carstvu i carici Indije": veli.

"Znajte braćo da smo spašeni iz ruku nasilnika u hladu i zaštiti vladavine ove carice, čijim smo imenom ukrasili naslov. Bože blagoslovi nam njen opstanak i čuvaj njeno carstvo od ruskih spletki i od svega onoga što Rusi rade. Mi smo od nje dobili veliko dobročinstvo i ugodan život *pa ako pogriješimo prema njoj, pogriješili smo prema Bogu,* a najgora živa bića kod Boga su oni zlikovci, koji uznemiruju dobročinitelja.

Koji se od nas odupru i istupe protiv njih taj je prešao Božije granice i upute Njegova poslanika i taj je neznalica. Nema sumnje da je carica jedno od dva muslimanska krila, čuvar islamske tradicije i dobročinitelj. Njen opstanak je za nas blagoslov i sreća, jer ona nije zadovoljna da nas ko uznemiruje i Bog ju je očuvao od svakog zuluma prema drugom".

Gulam Ahmed nastoji da odbije prigovore

Smisao i svrha ovih Gulam Ahmedovih riječi dovoljno su svakom jasni. Taj smisao i njegove ciljeve ne može odobriti ni jedan čestit čovjek, čega je i on sam svjestan. No da bi prikrio te svoje prave ciljeve, on u svom djelu Kešti-Nuh ponovo tvrdi da u svom radu ima samo dobru

namjeru.

U prilog ovog svog tvrđenja, on tu iznosi i jedan dokaz, koji ni najmanje ne može opravdati njegov rad. Evo što veli o tome u dodatku stranici 95 i 96 spomenutog djela (koje je na arapski preveo jedan njegov pristaša):

"Kritikuju me neke neznalice kao što me je kritikovao vlasnik i izdavač El-Menara (to je poznati egipatski učenjak Rešid Rida). Oni mi vele da zabranjujem džihad zato što stanujem u Britanskom carstvu. Zašto ove neznalice ne razmisle: da ja tražim zadovoljstvo ove države, zašto bih stalno ponavljao da je Isa a.s. sin Merjemin izbjegao križ, da je umro u Kašmiru prirodnom smrću i da nije bio Bog niti Božiji sin? Zar me neće konzervativni Englezi zamrziti zbog ovog mog učenja?"

Ovim Gulam Ahmed pokušava predstaviti da je on protiv Engleza i da mu nije stalo do njihova zadovoljstva, jer se ovo njegovo učenje kosi sa njihovim vjerovanjem o Isa-u, a on ga dakle ipak javno i neustrašivo propovjeda ne vodeći računa o tome šta će mu Englezi reći i da li će ga zbog toga zamrziti.

Poznato je međutim svakom da Englezi ne progone niti preziru različita vjerska učenja ni u samom Londonu, a pogotovo ne u svojim kolonijama. Oni dozvoljavaju svakome da ispovijeda i uči u vjerskom pogledu što hoće, a u političkom pogledu ometaju i progone svaku akciju, koja je protiv njihovih kolonijalnih interesa. Zato ako nam je Gulam Ahmed htio dokazati da on ne traži naklonost Engleza trebao je u najmanju ruku poraditi koliko bilo na oslobođenju svoje domovine i jačanju svoga naroda, što mu je bila vjerska, moralna i patriotska dužnost. No njegovo gornje učenje o Isa-u, koje se istina kosi sa učenjem

anglikanske crkve, ne čini ništa niti izaziva prezir Engleza, pogotovu kad im on svojim vjerskim učenjem čini onolike usluge u političkom pogledu. Poznato je da na pr. Židovi u Engleskoj imaju sva prava da dolaze do najviših položaja u državi i da uživaju naklonost Engleza iako njihovo vjersko učenje ne iskazuje prema Isa-u ni onoliko poštovanja koliko ga iskazuje kadijanijsko učenje. To jasno dokazuje da Englezi ne gledaju na vjersko opredjeljenje pojedinaca nego na njihov politički rad, pa je prema tome gornje dokazivanje Gulam Ahmeda zapravo samo pokušaj zavaravanja i podvale. Poznato je i to da često Englezi prividno primaju islam i druge vjere svojih potčinjenih naroda, da ispovijedaju te vjere i da o njima pišu stručna i pohvalna djela, a sve u interesu svoje politike, kojoj uvijek ostaju vjerni, pa zašto onda da takvu ulogu preziru kod čovjeka, koji pripada njihovim potčinjenim? Osim toga, da je Gulam Ahmed usvojio i hvalio još i vjersko učenje Engleza kao što je štitio i hvalio njihovu politiku, onda ne bi nikada više mogao zavarati da je musliman, a njemu je mnogo stalo do toga da muslimanskim masama predstavi kao da je on neki islamski radnik.

* * *

U istom duhu i istim pravcem nastavlja učenje svoga oca sin Gulam Ahmedov Bešir. Prilikom posljednjeg narodnog pokreta za oslobođenje stajao je na strani vlasti protiv naroda. Kad ga jedan narodni vođa zapita: Zar ti nemaš domovine, gospodin Mirza? - on odgovori: "Cijela zemlja pripada samo Bogu". Sa vjerskog gledišta ovo je jedna istina, koju on krivo i tendenciozno tumači, jer hoće da kaže: pošto je zemlja Božija nema se niko ni zašto boriti, niti treba da se bori.

Mirza Bešir napisao je jednu knjigu na engleskom

jeziku, koju je posvetio jednom engleskom princu prilikom njegove posjete Indiji. Ovu knjigu kadijanije reklamišu kao najbolju knjigu o Islamu, a u stvari ona je cijelom svojom sadržinom jedna neislamska knjiga, u kojoj se najviše govori o Gulam Ahmedu i njegovim mudžizama (čudesima). U uvodu ove knjige on sa naročitim oduševljenjem govori o ljubavi i odanosti svih kadijanija prema svojim gospodarima Englezima.

Između ostalog tu je rekao:

"Mi ne nalazimo riječi kojim bi izrazili odanost i iskrenost prema vašoj kraljevskoj porodici..."

"Naša iskrenost i odanost ne temelji se na kakvim materijalnim interesima, niti mi uopće mislimo na kakvu nagradu za naše usluge, jer je naša iskrenost zasnovana na temeljima islamske vjere (?!). Naša iskrenost proizašla je iz osnovnog učenja islama i mi ne možemo kritikovati politiku naše vlasti, niti joj se protiviti, jer ako bismo to učinili, tim bi rušili našu dogmu i izišli iz naše vjere [5]). Naši sugrađani zovu nas izdajicama zbog ovog našeg vjerovanja, ali ipak nemoguće je da mi ostavimo Boga zadovoljavajući svijet [6]).

Osnivač naše misije učinio je kao prvi uvjet za primanje vjernosti (bejat) i stupanje u naš pravac pokornost i punu odanost britanskoj vlasti. Također je stroga dužnost svakom našem pripadniku da se potpuno kloni svih pobuna (koje bi bile protiv britanskih interesa). Prema uslovu i dužnosti naši drugovi izbjegavali su svaku uzbunu i uticali na mnoge ljude da se i oni klone pobune".

---

[5]) Nama je iz prijašnjeg izlaganja jasno da je ovo tačno samo u pogledu njihova kadijanijskog islama i njihove vjere.

[6]) Arapski prevodilac ovog teksta lijepo dodaje na ovo: taj Bog, koga ne mogu ostaviti je sigurno engleska funta.

Sud islamskog učenja o radu Gulam Ahmeda

Mi smo i do sad u nekoliko govorili o tom, ali ipak neće biti suvišno da se još konačno i posebno sa ovim pitanjem osvrnemo na kadijanizam. Nakon svega izloženog s pravom možemo postaviti konačno pitanje: kakav hukm (sud) daje islamsko vjersko učenje o G. Ahmedu i njegovom radu? Taj njegov rad nam je u glavnom poznat a mišljenja islamskih naučnika o ovakom radu potpuno su i još odavno precizirana u islamskoj nauci. Ovdje ćemo kratko spomenuti samo nekoja od tih mišljenja.

Jednoglasno je mišljenje (idžma') svih islamskih naučnika (uleme) u svim vremenima da je nevjernik (kafir) svaki onaj ko misli i govori da poslije Muhameda a.s. može doći neki novi Božiji poslanik (vidi Kitabul-Fisal od Ibnu Hazma str. 255 i 256).

U komentaru usulskog djela Džem-ul-dževami (svezak II. str. 130) veli se: Onaj ko zanijeće (negira) od vjere nešto što je opšte poznato i sigurno utvrđeno, bez sumnje je kafir (nevjernik).

Nema razilaženja među islamskim učenjacima u tom da je nevjernik onaj ko vjeruje i govori nešto što je protivno osnovnom učenju islama makar on bio od ehluk-kible (priznavao Ka'bu) i vršio vjerske dužnosti cijelog života (Šerh Tahrira i Revdul-Muhtar).

Ovdje još možemo navesti riječi velikog islamskog naučnika Gazalije u kojima je jasno izloženo islamsko učenje o ovom pitanju. On veli: "Sav islamski svijet razumio je iz ovih riječi (t.j. iz Muhamedovih a.s. riječi: Nema poslanika poslije mene), da neće nikada poslije Muhameda a.s. doći neki novi Božiji poslanik. U ovim riječima ne može

biti nikakva naročitog tumačenja (te-vil) niti ograničenja (tahsis), pa ko ipak ove riječi tendenciozno tumači i daje im uža značenja to njegovo tumačenje je zapravo samo jedan neuračunljiv govor. Ono ujedno ne odbija hukm (sud) da je dotični kafir, jer on niječe nas (ono što je jasno i izričito rečeno) za koji je cijeli islamski svijet rekao da ne podleži nikakvu naročitom tumačenju niti je ograničen (Kitabul-iktisad).

Zna se na pr. i to da je halifa Abdul-Melik osudio na smrt nekog Harisa koji se izdavao za Božijeg poslanika. Isto su činili brojni halife i islamski vladari sa ovakim ljudima, a sva islamska ulema njihova vremena jednoglasno je odobravala njihov postupak - jer izdavanje za Božijeg poslanika po islamu je zločin koji se kazni smrću.

Ovdje je dovoljno jasno da ovaj konkretni slučaj, slučaj Gulam Ahmeda potpada pod ovaj hukm (sud).

U početku izlaganja rekli smo da mnogi pokreti i pravci u islamskoj prošlosti nemaju nikakva oslonca u osnovnim propisima islama - a sad nam je jasno da je takav jedan pokret i kadijanizam, te prema tome da je on u svojoj osnovi jedan neislamski i zapravo protuislamski pokret.

Ahmedije

Ovim što je do sad izloženo o kadijanijskom učenju upoznali smo jasno šta je to kadijanizam, a sad možemo preći na upoznavanje pokreta ahmedija koji se često dovodi u vezu sa kadijanizmom. Šta je to pokret ahmedija i u kakvom je on odnosu prema naprijed izloženom pokretu; da li dakle postoji znatna razlika između njih ili su oni oba u osnovi svog učenja i svojim smjernicama jedno te isto - biće predmet našeg sadašnjeg posmatranja.

Ako tražimo obavještenje o ovom pitanju od kojeg ahmedijevca on će nam odmah energično ustvrditi da ahmedizam nema ništa zajedničko sa kadijanizmom. U pisanjima ahmedija u istinu često nalazimo oštre napadaje i osude protiv kadijanija. Sebe međutim ahmedije prestavljaju kao prave muslimane i jedine pobornike za islam. - Da čujemo njihove riječi o sebi i kadijanizmu. Ahmedijevac Khan Durrani u studiji "Ahmedija pokret" (koja je izlazila u ahmedijskom glasilu u Berlinu Moslemische Revue, a koju je na naš jezik preveo neki Dž. Nezirović - na str. 93 tog prijevoda) veli: "... od maja 1914 žive oba dijela ahmedije posve odijeljeno svaki za se. Oni od tada nemaju ništa zajedničko među sobom osim imena Mirza Gulam Ahmedova". Isti pisac u istom djelu na strani 92-93 govoreći o razlozima neslaganja između dva dijela ahmedije i osuđujući kadijanizam veli: "Prvo, on je (Mirza Mahmud) tvrdio da je Gulam Ahmed Božiji poslanik. Drugo, on je naučavao da se oni koji ne bi priznali poslanstvo njegova oca, šta više i oni koji do tada nijesu bili ništa čuli o njemu, imaju smatrati nevjernicima i oni su izvan granica islama. Jedva se može dobrovoljnom oštrinom obilježiti strahovitost tih nazora... Islam doduše dopušta mnoge razlike u mišljenju, ali mišljenja kao što su

Mahmudova ne mogu se trpjeti i nema ni jednog muslimana na svijetu koji će ih trpjeti, jer ona uništavaju islam i slogu među muslimanima. I najpreča je dužnost svakog muslimana da se bori svom snagom protiv tih zabluda".

Govoreći o ahmedizmu i njegovim ciljevima Durrani (u spomenutom radu na str. 110) veli: "Prije svega želio bih još na koncu da osobito naglasim da ahmedija pokret nije nikakva politička organizacija. Ona ima samo jedan cilj pred očima: da raširi nauku islama. Njegovo je djelovanje čisto vjersko. Zadnji autoritet u svim vjerskim pitanjima za nas je Sveti Kur'an i Božiji poslanik. Sve je ostalo sporedno i mora se ispitati, da li se slaže sa učenjem Svetog Kur'ana i Božijeg poslanika ili ne".

Ove misli i izjave iznio je još prije i sam Muhamed Ali u svojoj knjizi: El-Bejan fir-rudžui ilel-Kuran i drugim djelima. On tu opširno govori o privrženosti ahmedijskog pokreta Kur'anu i islamu i odriče se izričito kadijanija izjavljujući da on i njegovo društvo nemaju ništa zajedničko s njima. Svoju odanost Kur'anu uvrstili su ahmedije u osnovne tačke svog učenja. Pored brojnih ovakih izjava mi kod ahmedija nalazimo i djela i napisa koja su u duhu islama i u saglasnosti s njim. Oni ponekad vješto pišu o kojem islamskom stanovištu i brane ga.

No uza sve to moramo spomenuti fakat da je ahmedizam u cijelom islamskom svijetu sumnjiv i zapravo osuđen pokret. Samo još naivni i dovoljno neupućeni imaju ponekad o njemu dobro mišljenje, a i takvih je vrlo malo, jer je opće uvjerenje kod svih, da je ahmedizam u glavnom isto što i kadijanizam. Gornje izjave ahmedija, o njihovoj privrženosti islamu, uzete su isto onako kao i slične izjave kadijanija i G. Ahmeda koje smo mi u početku spomenuli i

dokazali njihovu važnost.

Prema ovoj činjenici ahmedije, kao i kadijanije, brane se između ostalog tim što oglašuju da su njihovi kritičari samo "zavidnici", "mračnjaci", "plaćenici" itd. što smo takođe i prije spomenuli. Naročito se svom žestinom obaraju na ulemu širom cijelog islamskog svijeta, nazivajući je svim spomenutim i drugim pogrdnim imenima, - jer im ona u istim pravi velike smetnje otkrivajući njihove namjere. Zato žele i nastoje ubiti njenu vrijednost kako bi obesnažili njenu kritiku.

Da bi smo imali valjanu i tačnu prestavu o cijeloj ovoj stvari moramo je malo opširnije izložiti i iz bližeg promotriti. Kad bismo se naime držali samo gornjih ahmedijskih izjava i kad bi njihov rad u istim bio samo i dosljedno u granicama tih izjava, onda bismo bez kolebanja rekli, da je njihov pokret jedan pravi islamski pokret. No mi smo još u početku naglasili da, ako želimo dati objektivan sud i steći tačno saznanje o jednoj stvari, moramo je svestrano proučiti dovodeći je u vezu sa njenim porijeklom, uzrocima i ciljevima. Moramo se dakle strogo čuvati grešaka jednostranog gledanja i stvar dobro promotriti sa lica i naličja. - Držeći se toga principa promotrimo sad ahmedizam i sa njegove druge strane.

*

U doba Mirza G. Ahmeda i njegova nasljednika Nurudina kadijanizam bijaše potpuno jedinstven pokret. Potkraj Nurudinova života pojaviše se među kadijanijama razilaženja i suprotnosti oko uprave i vodstva pokreta, a nakon njegove smrti kadijanizam se podijeli u dva ogranka: grupa koja je ostala u Kadijanu, a čiji je poglavica Mahmud sin G. Ahmeda i druga grupa koja se otcijepila od matice i

preselila u Lahoru. Rascjep i organizaciju ovog drugog dijela izveo je Hodža Kemaludin, bliži saradnik Gulam Ahmeda, kad nije uspio da on postane njegov nasljednik u Kadijanu. Ova druga grupa uzela je sebi ime: "Ahmadijja Anjuman Išaat Islam" (Društvo Ahmedija za širenje islama), a glavni pretsjednik i vođa je Muhamed Ali (prevodilac Kur'ana na engleski jezik). I jedni i drugi nose naziv *ahmedije* kao vjerni pristaše G. Ahmeda, iako posljednji prisvajaju to ime samo za sebe, ostavljajući prvoj grupi ime *kadijanije. I jedni i drugi poštuju G. Ahmeda kao najvišeg čovjeka, slijede njegovo učenje i smatraju ga svojim vođom* - samo što ga kadijanije javno nazivaju Božijim poslanikom, a ovi mu daju ime: *mudžedid* (reformator, obnovitelj vjere) i to *nadahnuti i objavom potpomognuti.*

Prema tome odmah možemo konstatovati da stvarna razlika između ova dva ogranka kadijanizma ne postoji. U koliko se naime i može govoriti o nekoj razlici ta je više formalna i metodska; ona se više odnosi na način ispovijedanja G. Ahmedova učenja i na metode propagiranja. Oni u Kadijanu naime stoje na stanovištu da treba otvoreno i dosljedno ispovijedati i propovijedati učenje vođe, a ovi u Lahori htjeli bi da prešute mnoge njegove gluposti i protuislamske nazove. Oni su mišljenja da se G. Ahmedovo učenje može lakše i nesmetanije širiti među muslimanima, i da se može dobiti više pristaša i jača potpora, ako se onaj očito protuislamski dio njegova učenja na prvi mah pokrije i prešuti, ili se širi samo strogo uvijeno u kakvu islamsku formu. Ahmedije ovo čine zato što je kadijanizam, onakav kakav je u svojoj pravoj boji, unaprijed odbačen i prezren od svakog muslimana. Sve što je pod imenom kadijanizma ili s ovim u vezi prezreno je i osuđeno kod

svih muslimana. Zato se ahmedije svim silama odriču kadijanizma *ali nikada i Gulam Ahmeda i njegova učenja.* Oni ovdje naime tendenciozno prave razliku između kadijanizma i G. Ahmedovog učenja, prestavljajući da je kadijanizam djelo G. Ahmedovih nasljednika a ne samog njega. Kao što smo vidjeli oni svode razloge svog rascjepa od kadijanija u glavnom na dvije tačke: prvo, što kadijanije tvrde da je G. Ahmed Božiji poslanik i drugo, što oni smatraju nevjernicima one koji to ne vjeruju. Ovo učenje, kao što smo spomenuli, ahmedije pripisuju u grijeh Mahmudu (sinu G. Ahmeda), *a prave se da ne znaju i čak niječu* da je to isto učio i tvrdio i sam G. Ahmed, kako smo to jasno i nepobitno prije dokazali. Koliko se oni vežu za tog čovjeka i koliko ga veličaju može se vidjeti u svakom njihovom djelu i napisu, a mi ćemo ovdje spomenuti nekoliko primjera tomu.

Mišljenje Ahmedija o Gulam Ahmedu

Ovdje ćemo u prvom redu iznijeti ono što je o tom rečeno u osnovnim tačkama ahmedijskog učenja. Oni su naime, svoje vjerovanje formulisali u deset tačaka (možda po ugledu na "deset zapovijedi" kod kršćana; inače u islamu nema tome primjera) i u njima su izložili svoje mišljenje i vjerovanje o G. Ahmedu.

1) u tačci 4. veli se: "Smatramo da je Mirza G. Ahmed iz Kadijana, obnovitelj četrnaestog stoljeća, a ne vjerujemo da je poslanik niti da je tvrdio poslanstvo".

Kako vidimo ahmedije su u ovoj tačci svog vjerovanja izrazili dvije stvari: 1. da je G. Ahmed samo obnovitelj (mudžedid) i 2, da on nije tvrdio i propagirao svoje poslanstvo od Boga. Tim su ujedno učinili i dva velika grijeha prema islamskoj vjeri.

Prvi grijeh sastoji se u tom što čovjeka, očito protuislamskih ideja i nazora kao što je G. Ahmed, nazivaju i smatraju obnoviteljem islama t. j. daju mu najviši duhovni položaj u islamu poslije Božijih poslanika. Drugi njihov grijeh i prema vjeri i prema moralu je u tom što, pored svih opće poznatih činjenica da je G. Ahmed sebe smatrao i prikazivao Božijim poslanikom, vele, da on to nije činio ni tvrdio. Ahmedije se ne mogu ispričavati tim da ne poznaju G. Ahmeda i njegovo učenje, jer se za njeg vežu i smatraju ga obnoviteljem i svojim duhovnim vođom. Mi smo i prije spomenuli, da oni vrlo dobro znaju sva njegova djela i riječi, pa prema tome potpuno je jasno što može biti smisao i svrha ovih spomenutih riječi o njemu. Očito se ide za tim da se taj čovjek i njegov rad prikažu u jednoj blagoj, prihvatljivoj i prividno islamskoj formi, kako bi se muslimani zavarali i dobile njihove simpatije za ahmedizam. No taj pokušaj ne može imati kakva uspjeha, jer je za muslimane sasvim svejedno da li neko za jedan protuislamski pokret, kao što je kadijanizam, rekao, da je od Boga objavljen i da je onaj ko ga vodi Božiji poslanik, ili rekao, da je takav pokret strogo islamski a onaj ko ga vodi da je obnovitelj prave vjere. Kad ahmedije kažu za Gulam Ahmeda da je on obnovitelj prave vjere potpomognut nadahnućem to je isto kao kad bi to neko propovijedao i držao na pr. za Musejlimetul-Kezaba, Haris El-Mutenebiju ili kojeg drugog lažnog proroka i neprijatelja islama. Tu je ujedno težište ahmedijskog učenja, tu je sadržan njegov kadijanijski duh i karakter; u spomenutoj tačci je zapravo uvijek kadijanizam. Pritiješnjeni činjenicama, a krijući svoj kadijanizam, ahmedije ponekad čine i više ustupke koji im opet ne mogu pomoći. Tako je njihov pretstavnik i imam u Londonu na

pitanje o G. Ahmedu dao jednom prilikom slijedeći odgovor: "... koliko smo mi obaviješteni o G. Ahmedu on uopće nije tvrdio poslanstvo. On je samo, koliko se može razumiti iz riječi našeg izvjestioca imao neke određene misli i vizije koje ne dostižu stepen poslanstva" (El-Feth br. 456 od 2 džumadel-ula 1354; 1935). Tu nam dakle pretstavnik ahmedija u Londonu pretstavlja kao da dovoljno ne poznaje učenje Gulam Ahmeda.

Osim toga pada naročito u oči da su ahmedije u osnovne dogme svog vjerovanja uvrstili i ličnost Gulam Ahmeda. Pretpostavimo i tu netačnost da je on u istinu bio neki obnovitelj opet se po islamskom shvatanju za njegovu ličnost ne može vezati nikakva dogma. Pristaše na pr. hanefijskog mezheba smatraju Ebu Hanifu najvišim učenjakom i svojim imamom, ali ipak nikada nikom nije na um palo, da ličnost tog velikog učenjaka i zaslužnog muslimana uvrsti u nekakve naročite tačke vjerovanja.

Pored svega toga i ahmedije vjeruju u nadahnuće Gulam Ahmeda i tako mu pripisuju još viši stepen i njegovim nazorima daju karakter objavljenog učenja. To su izrazili u slijedećoj tačci svog vjerovanja.

2) u tačci 5. veli se: "Vjerujemo da Bog *nadahnjuje* svoje prijatelje (evlije) i *da se ovi u šeriatu nazivaju obnoviteljima.* Božiji poslanik je rekao: "Učenjaci iz redova svojih sljedbenika su kao poslanici Izraeličana".

Po tome dakle: svaki obnovitelj je velij (evlija) kojeg Bog nadahnjuje, a Gulam Ahmed, je obnovitelj pa i njeg Bog nadahnjuje. Ovim hoće da reknu da on prima objavu od Boga.

Samo ovo načelo je netačno ili u najmanju ruku

nerazumljivo u odnosu prema islamskom učenju, jer ako se misli da Bog nadahnjuje sve svoje evlije, to nije ispravno i to nigdje u islamu ne stoji, ili ako se misli da se sve evlije pa makar i nadahnuti zovu obnoviteljima, ni to takođe nije tačno. Evlije su po Kur'anu obični ljudi, koji se u životu striktno pridržavaju islamskih propisa. "Božiji prijatelji, evlijaulah, biće zaklonjeni od svakog straha i neće biti ožalošćeni. To su oni, koji vjeruju i koji se boje". (Kuran X 62 63). Tu dakle nema ni riječi o kakvom nadahnuću, niti o kakvim obnoviteljima; ali ahmedijama je trebalo da postave ovakav princip kako bi Gulam Ahmeda mogli svrstati u one, koji dobivaju nadahnuće. Hadis koga su ovdje naveli očito je neumjesno i tendenciozno upotrebljen. On se ima shvatiti u vezi sa hadisom: "Poslije mene nema više poslanika", a širenje, i odbrana islama pada u dužnost ulemi, i oni su u tom svom radu kao poslanici Izraeličana, koji su širili i branili Musaovu vjeru, a ne da su im slični u primanju objave i nadahnuća kako to ahmedije hoće da protumače. Što se tiče ahmedijske ideje o mudžedidima, ona je u onom smislu, kako je oni shvataju - potpuno pogrešna i neosnovana. Hadis, koji im služi kao podloga ovoj ideji, glasi: "Početkom svakog stoljeća Bog pošalje sljedbenicima islama čovjeka koji im obnovi vjeru" (tj. protumači je u njenom značenju). Ovaj je hadis priznat kod svih muslimana i on znači samo to da će islam Božijom odredbom i providnošću u svakom stoljeću imati učenih ljudi, koji će ga čuvati i muslimanima vjerno tumačiti. To su veliki učenjaci, ulema, koji na temelju svog ispravnog i svestranog poznavanja islama tumače i brane vjerske istine, a nikako ljudi, koji primaju kakvu objavu ili nadahnuće koji bi prema tome bili "sveti", "od Boga nadahnuti" itd., kako to ahmedije tumače i svode onda na Gulam Ahmeda. Ovakvih učenjaka, koji su u hadisu

spomenuti, islamski svijet je uvijek imao i ima ih i danas, samo što u njih nikada nije spadao niti može spadati vođa ahmedija. No ahmedijama je mnogo stalo do toga da prikažu svog vođu kao čovjeka, koji prima objavu, kako je on to sam učio i kako to i kadijanije tvrde, pa da bi imali uspjeha i da bi zavarali neupućene muslimane nastoje svim silama naći podlogu za takvo tvrđenje u nekim hadisima, koje krivo i tendeciozno tumače. Oni nas nastoje uvjeriti da sam islam uči da Bog redovno šalje svoju objavu ljudima. Tako jedan od istaknutih njihovih predstavnika (Durani spom. djelo str. 42) veli: "S toga među muslimanima nije ništa neobično i nečuveno ako neko ustvrdi da se na njega spustila Božija milost, Božija objava. Pretpostavlja se samo da li se tu radi o čovjeku, koji je kod sebe oživotvorio za to potrebne uslove. Takav čovjek mora biti uzorne čistoće kako u javnom tako i u privatnom životu, on mora dokazati duhovnu rasvijetljenost i duboko mišljenje. *Sve te zahtjeve ispunio je Mirza Gulam Ahmed"*. Smatramo da o ovome ne treba davati nikakvog komentara, jer je jasno da je sve potpuno neosnovano i neistinito i da je ovo prava napast na islam i muslimane. Drugi halifa h. Omer jednom prilikom reče: "O ljudi! dok je među nama bio Božiji poslanik znali smo vas po informacijama objave, *a sada kada je objava prestala,* sudićemo o svakome samo po njegovim djelima". Dakle ovaj veliki autoritet islama naglašava da je smrću Božijeg poslanika Muhameda a.s. objava prestala, a ahmedije sad na iznenađenje svih muslimana tvrde da je primanje objave redovita i obična pojava među muslimanima. No mi smo se toliko puta uvjerili da kadijanijama i ahmedijama njihov moral dopušta upotrebu raznih podvala i neistina pa nas ni ovo ne iznenađuje.

3) U tačci 6 veli se: "Ko vjeruje da je Bog samo jedan i da je Muhamed Božiji poslanik mi ga smatramo muslimanom".

Ovom tačkom svog vjerovanja ahmedije nastoje svom učenju dati islamski karakter prema onom osnovnom islamskom nečelu: nema Boga osim Alaha i Muhamed je Božiji poslanik (kelimei šehadet - islamsko očitovanje). No ni ovo islamsko načelo kod njih ipak nije usvojeno ovako kako ga je islam postavio nego je ograničeno sa vjerovanjem i poštivanjem Gulam Ahmeda. To se jasno vidi iz slijedeće tačke, koja glasi:

4) "Mi poštujemo sve drugove Božijeg poslanika i sve velike muslimane. *Mi se odričemo onog ko ponizi* jednog ashaba, imama, muhadisa *ili mudždedida"*. Ovim je njihovo pravo vjerovanje izraženo u punoj jasnoći: oni se ovdje izričito odriču (smatraju nemuslimanom) onih, koji ne priznaju jednog mudžedida (obnovitelja), a tu naravno misle na Gulam Ahmeda. S druge strane opet, pošto se svi muslimani širom svijeta odriču G. Ahmeda, to ahmedije ovim pridržavaju sebi pravo da se otcijepe od islamske zajednice. Iz ove i naprijed navedene tačke vidi se jasno da ahmedijsko vjersko očitovanje glasi ovako: "Ko vjeruje da je Bog samo jedan i da je Muhamed Božiji poslanik i ko vjeruje Mirzu Gul. Ahmeda mi ga smatramo muslimanom". Ko nema svih tih uslova oni ga ne smatraju muslimanom, oni ga se odriču.

U ovom je smislu i sljedeća tačka ahmedijskog vjerovanja. Pošto u svom radu često otstupaju od islama, to muslimani s pravom sumnjaju u njihov islam i zapravo smatraju ih izvan granica islama. Da bi to izbjegli i omeli laćaju se jedne šerijatske ustanove pa vele (tač. 8): "Mi

smatramo da je po šerijatu zabranjeno muslimana proglasiti nemuslimanom". To je tačno, ali vrijedi samo za pravog i dosljednog muslimana, a nikako ne može vrijediti za Gulam Ahmeda i njegove sljedbenike. U istoj tačci veli se dalje: "Ko proglasi nevjernikom jednog muslimana ili skupinu muslimana, mi nijesmo njihovi, niti su oni naši. Mi za ovakvim nećemo klanjati namaz". Ovdje riječi "jednog muslimana", ili "skupinu muslimana", znače naravno u prvom redu Gulam Ahmeda i njegove sljedbenike. Ovo je načelo očito isto ono što je Gul. Ahmed rekao: "Ko ne vjeruje u moje poslanstvo, nemojte za njim klanjati i tako ništiti svoj namaz", što smo i prije spomenuli. Otuda Ahmedije postavljaju za imame svojih posebnih džamija samo sljedbenike Gul. Ahmeda.

5) "*Mirza Gulam Ahmed osnivač ahmedija pokreta* opisuje jednu svoju viziju ovako: Vidio sam da sam bio Bog... itd., što je već spomenuto (Durrani Ahmedija pokret str. 7)

6) "Mirza Gulam Ahmed *bijaše jedan od najvećih heroja islama.* Cio njegov život bio je posvećen islamskoj stvari". (spom. d. str. 9). Ovakvim vjerovanjem o Gulam Ahmedu potvrđuje se izričito istovjetnost kadijanizma sa ahmediznom.

7) "Izrazom duhovni život - i - duhovna spoznaja - misli pisac na *objavljenje Mirzino,* koje je on u Berahinu spomenuo" (Isto str. 38). Dokazujući Gulam Ahmedovo primanje objave, Durrani veli:

8) "Ako li pak imamo posla sa čovjekom najvišeg stupnja morala, tada ćemo se zapitati da li možemo takvog čovjeka osumnjičiti radi laži o Bogu? Ali ima još jedan dokaz neosporne vrijednosti o naročitom poslanstvu toga

čovjeka. Naime ljudi takvog kova objavljuju proročanstvo. Malen prostor ove knjige sprečava nas da ovdje uđemo u problem proricanja. Ostajemo na tom da je cilj ovog ispitivanja posve ograničen i određen, naime da pobudimo dublje razumijevanje za djelo *jedinstvenog* čovjeka Mirze Gulam Ahmeda. Tko se naročito interesira o pitanju proricanja, može naći odličnu raspravu o tom pitanju u "The Ahmadia Mowement" treći dio, od Muhamed Alije, a još iscrpniju raspravu od istog pisca u Masih Mevud str. 261-297. Dosta je da ovdje spomenemo da je Mirza *objavio mnoga proročanstva,* od kojih su se većina ispunila još za njegova života, a neka istom poslije njegove smrti". (Tu pisac spominje kako je Mirza pretskazao neki veliki zemljotres i tumači da je s tim mislio na svjetski rat, koji se eto i dogodio. Ahmedija str. 43-44). Kako vidimo Ahmedije smatraju Gulam Ahmeda čovjekom najvišeg stupnja morala (što muslimani vele za Muhameda a.s.) i "jedinstvenim čovjekom", koji ima dokaze, čudesa, proročanstva. Sve je to kao što vidimo doslovno prema onome što je on tvrdio o samom sebi.

9) "Mirzi pripada pravo od cijelog svijeta da se smatra primaocem Božijih objava i reformatorom našeg stoljeća".

"U godini 1888 dobio je on od Boga ovlašćenje i primio je bej'at. Tim je udaren temelj zajednici, koja se 13 godina kasnije prozva "Ahmedija zajednica" (Isto str. 45).

10) "I kad Mirza Gulam Ahmed tvrdi da je *obećani Mesija,* to on čini posve istinito, jer kaže: obzirom na okolnost što mi je dato svijetlo da raspršim tamu kršćanstva meni je dato ime sin Mejremin" (Isto str. 53). Ovo isto tvrde i kadijanije. Poput Gulam Ahmeda i ahmedije takođe za dokaz tobože njegovog mesijanstva navode neke hadise i

ajete i tumače ih tako da se oni odnose na Gulam Ahmeda.

11) "Mirza nije pisao radi novaca, ni radi slave a niti radi čiste duhovne potrebe, nego uvijek *sa osjećajem svoga poslanstva.* (Isto str. 72)

12) "Čistoća života, svetost njegovog karaktera i isključivo predanje jednom velikom cilju, služenju islamu i čovječanstvu, jesu više nego pouzdani dokazi da je od Boga poslan" (Isto str. 76)

13) "Mirza Gulam Ahmed daleko je više uspio u svom životnom djelu nego onaj, za koga on tvrdi da mu je sličan po duhu i sili" (a to je Isa a.s.)

14) "Što je on (Mirza) učinio jest po prvi put od nazad trinaest stoljeća. On je ponovio primjer Svetoga poslanika i njegove četvorice neposrednih nasljednika"?.

Da li nakon svega izloženog može iko sumnjati da je Mirza G. Ahmed za ahmedije isto ono što i za kadijanije i da je prema tome ahmedizam istovjetan sa kadijanizmom?! Držimo sa sigurnošću da ne može biti sumnje o tom. No ipak ćemo radi potpunosti ovdje dati još jedno objašnjenje. Naime mi vidimo da ahmedije pripisuju Gulam Ahmedu primanje objave, a ipak prividno nijeću da je on Božiji poslanik. Po njihovom shvatanju moguće je, dakle, da neko prima objavu vjere, a da tim ipak nije Božiji poslanik. Oni vele: "Sama činjenica da neko prima Božije objave, u islamu ne čini Božijim poslanikom". (Spom. d. str. 23). To je potpuno netačno i lažno, jer po islamu poslanik Božiji nije ništa drugo nego onaj, kome je objavljena vjera. Definicija resula (poslanika) kod svih isl. učenjaka, glasi: resul je čovjek kome su objavljeni propisi šeriata da se sam po njima vlada ili da ih i drugima dostavi. U islamskim izvorima

nigdje se ne spominje osoba, koja je primila ma i jedno pravilo iz područja vjere, a da nije bila Božiji poslanik. (Riječ vahj, objava, koja je u Kur'anu često spomenuta ne znači uvijek objavu vjere, nego ima i posve druga značenja). Prema tome kad ahmedije kažu za Gulam Ahmeda, da on prima objavu vjere samima tim su mu rekli i da je Božiji poslanik. Uostalom mi smo čuli da mu to i izričito pripisuju.

Komparacija (poređenje) između kadijanizma i ahmedizma

Da još jasnije predočimo istovjetnost ahmedijskih i kadijanijskih pogleda čak i u onim pitanjima u kojim ahmedije prividno osuđuju kadijanizam daćemo ovdje jedno pregledno poređenje osnovnih tačaka vjerovanja.

Kadijanizam:

1) Mirza Gulam Ahmed je Božiji poslanik, koji je primio objave.

2) Ko ne vjeruje ili sumnja u Mirzino poslanstvo nije musliman i za njim nećemo klanjati.

3) Gulam Ahmed je obećani Mesija.

4) Bog je poslao ovom narodu Mesiju savršenijeg od prijašnjeg Mesije i nazvao ga Gulam Ahmed.

5) Bog je Mirzu uzdigao nad sve drugo. Sišlo je prijestolje s neba, a njegovo je prijestolje iznad svakog dkrugog prijestolja.

6) Mirza Gulam Ahmed ima bezbrojna čudesa i proročanstva i t.d.

Ahmedizam:

1) Mirza Gulam Ahmed je od Boga poslani reformator, koji je primio objave.

2) Ko ne vjeruje i ponižava Gulam Ahmeda ili ga proglasi nemuslimanom, mi ga se odričemo i nećemo za njim klanjati.

3) Gulam Ahmed je obećani Mesija.

4) Mirza Gulam Ahmed daleko je više uspio, nego onaj za koga on tvrdi da mu je sličan po duhu i sili (to je Isa a.s.)

5) Mirza Gulam Ahmed je na najvišem stupnju morala i jedinstven čovjek.

6) Ljudi takvog (Mirzinog) kova objavljuju proročanstva. I t.d.

Dakle suština vjerovanja ovih dvaju ogranaka Gulam Ahmedova učenja istovjetna je. To dolazi otuda što je on osnivač njihove vjerske frakcije i zajednički im vjerski autoritet. I zato je to naivnost ili jedna vrlo providna obmana kad ahmedije vele da je priznavanje ovog autoriteta (Gulam Ahmeda) jedino što razlikuje njih od ostalih muslimana. Kao da baš priznavanje jednog ovakvog čovjeka nije dovoljno da ih učini jednom posve drugom zajednicom izvan islama. Jer to znači poštivanje i slijeđenje protuislamskog rada i učenja Gulam Ahmedovog.

Ahmedije o hrišćanstvu i engleskoj politici

O tom ćemo reći samo toliko koliko je potrebno da se suzbije jedna ogromna zabluda u vezi sa ovim pitanjem. Ahmedije naime, u svojim propagandističkim napisima

tvrde da se oni bore protiv hrišćanskog misionarstva, a za dobro, napredak i oslobođenje islamskih naroda. Oni pak koji njih osuđuju služe prema tome kršćanstvu i tlačiteljima. Englezi, ahmedije vele, šta više i materijalno potpomažu one koji ometaju njihov rad.

Istina je da ahmedije kritikuju pojedine dogme hrišćanstva. Najviše kritikuju učenje o Isa a.s., a ovdje se često sukobljavaju i sa islamskim učenjem sa tendencijom da bi lakše mogli dokazati svoje učenje o mesijanstvu Gulam Ahmeda. Ovaj dio njihovog pisanja o ovoj stvari, koji bi imao neku stvarnu vrijednost zapravo nije njihovo djelo, nego djelo prijašnjih islamskih učenjaka, kojima se Ahmedije služe, a onda to izdaju kao svoj proizvod. No bez obzira na ovo, kad bi ovaj njihov rad bio potpuno originalan i u suglasnosti sa islamom, opet im to ne daje pravo da s druge strane podrivaju temelje islama, a niti ta činjenica zadužuje muslimane da odobravaju onaj dio njihova učenja, koji se kosi sa islamom. Koliko ima škola i pravaca, koji kritikuju hrišćanstvo, ali to još ne znači da su to i islamske škole.

Što se tiče držanja engleske politike prema učenju ahmedija, ono je kao i prema kadijanijskom, t.j. Englezi ovo učenje favoriziraju, jer je i ono u njihovoj službi kao i kadijanijsko.

Prvo samo poštivanje Gulam Ahmeda, koji je sav bio u službi engleskih interesa pribavlja im njihovu naklonost. Osim toga ahmedije ističu da je osnovna crta njihova morala i jedna važna njihova misija, nježnost, blagost i skromnost. Po tim svojim odlikama oni vele da se zovu "ahmadi" (čedni, blagi).

Oni tvrde da u današnje doba tehnike, grube sile i međunarodne utakmice doprinose time pomirenju naroda. Kad se uzme u obzir današnji položaj muslimana u svijetu, onda možemo pojmiti kakav smisao i svrhu imaju ove njihove "odlike". Tim se očigledno hoće da razvije duh podložnosti i potpune pokornosti prema neprijateljima muslimana i da se parališe akcija, koju muslimani na svim stranama vode za svoje oslobođenje. Moral je to očigledno naručen od strane tlačitelja.

No ovaj odnos ahmedija prema engleskim vlastima najbolje će nam osvijetliti doslovne riječi glavnih njihovih pretstavnika. Evo što veli Hodža Kemaludin, glavni organizator ahmedija u svojoj knjizi "Položaj Indije":

"Jasno učenje Kur'ana i hadisi poslanika usadili su u srca svijeta odanost i iskrenost prema britanskoj vlasti. Za vrijeme podjele pokrajine Bengalije u Indiji nastala je velika pobuna, čiji je cilj bio anarhija, [1]) tako da je engleska vlada morala premjestiti svoje sjedište iz Kalkute u Dihlu. Uza sve to mi smo joj (vladi), izlazili u susret i pomogli je. Ja sam održao više predavanja radi upućivanja muslimana da budu pokorni engleskoj vlasti. Tema tih predavanja bila je "Šta da rade muslimani sada"?, a na kraju svakog predavanja, kojima je prisustvovalo po pet hiljada duša, govorio bih posebno o temi: "Dužnost muslimana prema engleskoj vladavini i prema ostalim islamskim vladavinama". Tu sam između ostalog govorio: Je li islamska ulema zaboravila ono što je govorio Božiji poslanik pri završetku hutbe svakog petka:

---

[1]) To je bio jedan narodni pokret protiv terora.

"Zaista vam Bog stavlja u dužnost pravednost, i dobročinstvo i pomaganje bližnjeg, a zabranjuje vam nevaljaštinu, sve prezreno i gaženje Božijih granica". Zadnje što je u ajetu zabranjeno je "bagi" [2]) (gaženje granica), a tim nam Allah zabranjuje da se neprijateljski držimo prema zakonima države, a u to bi spadala svaka riječ i pokret, koji ugrožavaju mir i stabilnost zakonite vlasti u državi. Što se tiče prvog dijela ajeta, tu sam rekao u vezi sa vlasti slijedeće: Kad bismo poštovali zakone britanske vlasti i davali joj valjano sve dažbine tim bi joj se odužili (vlada postavlja zakone u našu korist i čuva naše živote, naš imetak i našu čast). No Kur'an zapravo traži od nas da ni pri tome ne ostanemo, jer nam je stroga dužnost da održavamo dobre veze sa engleskom vladom, da ponesemo jedan dio njenog tereta, da joj budemo susretljivi u svakoj poteškoći, koja joj na put izađe, da joj olakšamo poslovanje, da se (i oružjem) borimo protiv onih, koji su protiv nje i da joj dragovoljno pružimo naše usluge. Kur'an nam je objasnio vrline više i od tog, a to je da se u nama uvijek održava samilost i to onakva kakvu čovjek ukazuje prema svojoj rodbini.

Rekao sam opet povodom ustanka od 1907 god.: O vi ljudi, sakupljeni hiljadama u jednom skupu, o stanovnici ovog velikog grada, pitam vas: kakav je to revolucionarni duh u vama? Zar ste vi griješnici i odmetnici, koji ste ustali protiv vladajućih? Jeste li zaboravili ono što se uči sa minbere svakog petka? Vi ste muslimani, a nemoguće je da

---

[2]) Hodža Kemaludin očigledno daje ovom ajetu smisao koga on nema: pored toga još tvrdi da je ovim ajetom Božiji poslanik završavao hutbe što takođe nije istina. Prvi je tu praksu uveo Omer b. Abdulaziz.

se muslimani iznevjere britanskoj vlasti. Vi ste vjernici, a nemoguće je da vjernik nanese štetu zakonitoj vlasti. Vi ste sljedbenici Kur'ana, a Kur'an naređuje pokornost vladajućim" (!)

U ovom smislu i sa istim tendencijama i sam Muhamed Ali tumači neke ajete u svom engleskom prijevodu Kur'ana. Tako kod tumačenja ajeta:

(O vjerni, pokoravajte se Bogu i pokoravajte se Poslaniku i onim između vas kojima naredba pripada). - veli da ovaj ajet objašnjava najvažniji zakon o vladanju muslimana. "Prema tome ajetu kod pravog muslimana vlast Božija i Njegova poslanika je iznad svake vlasti. *Isto tako stroga je dužnost pokoravati se vladajućim"*. On tumači da su riječima: obuhvaćeni i vladajući, koji ne pripadaju islamu. To potkrepljuje i onim Alejhiselamovim odnosima sa vladarem Abesinije, koji je bio kršćanin. I kod njega riječ "bagi" (prelaženje granica) obuhvata i one oslobodilačke pokrete, koje indijski muslimani poduzimaju. Zato se ovaj Muhamed Alin prijevod Kur'ana smatra u islamskom svijetu kao djelo s naročitim ciljem za korist vlastodržaca Indije.

Iz izloženog mislimo da se jasno vidi da je sav rad i učenje ahmedija prožeto tendencijom služenja i podložnosti indijskim vlastodršcima (Englezima). S pravom možemo reći, da je ovaj pokret engleska narudžba i tvorevina. On predstavlja samo jednu primjenu onog starog načela politike neprijateljske prema narodu: Zavadi pa vladaj.

Ahmedijska propaganda u svijetu i kod nas

Ono što u ahmedijskoj propagandi u prvom redu primjećujemo to je jedan nevjerovatno vješt plan pun

demagogije i obmana. Njihov prvi nastup je naročito interesantan. Oni uvijek nastupaju kao najdostojniji pobornici islama. Počinju uvijek sa citatima iz Kur'ana i hadisa. Pretstavljaju se često kao krajnji konzervativci i ljudi sa puno oduševljenja za islam. I tek pošto sa ovakvim početkom pridobiju čitaoca; onda unose tvrđenja tendenciozna i neislamska, *kao to da je Gulam Ahmed očekivani Mesija, da prima objavu, da je muslimanima vjerska dužnost da budu pokorni engleskim vlastima itd.* Njihovi mračni ciljevi dolaze dakle poslije lijepih i privlačnih uvoda. (Jedan zgodan primjer za to može se naći u članku Nurije Pašića Ahmedija pokret, Novi Behar 1930, pisan vidi se, pod uticajem ahmedijskih obmana).

Ahmedije često pišu o svojim velikim uspjesima širom cijelog svijeta i iznose kako svijet u velikom broju prilazi njihovom pokretu. Po njihovom pisanju, oni su jedini među muslimanima, koji šire i propagiraju islam u cijelom svijetu. Oni su jedini, koji su uzdrmali i oslabili kršćansko misionarstvo u svijetu, oni su jedini koji vode polemiku sa svim vjeroispovijestima i sektama braneći neustrašivo islam itd. itd. (vidi njihovu reviju El-Bušra III g. br. 23).

Međutim i ono uspjeha što ga imaju među muslimanima dolazi otud što oni, kako rekosmo, svoja nastrana učenja vješto sakrivaju pod firmom pravog i nepatvorenog islama i što se pretstavljaju kao borci za islam. Ko pak upozna njihove prave tendencije brzo ih napušta. Zato njihov uspjeh nije ni izdaleka ovakav kako to oni pretstavljaju.

U arapskim zemljama ahmedijska misija povela je javnu i višu akciju tek poslije svjetskog rata, pošto su Englezi zaposjeli Irak i Palestinu. Tada vidimo ahmedijske

misionare gdje živo rade na "širenju islama" među arapima Iraka, Palestine i Egipta. Misija poslata u ove krajeve nosi naziv: "Propaganda islama u arapskim zemljama". U početku su im mnogi muslimani iz neobavještenosti ukazivali poštovanje. Sam Hodža Kemaludin i imam ahmedijske džamije u Londonu prilikom svog prolaska kroz Egipat 1922 god. naišli su na srdačan doček iako su bili u društvu sa jednim engleskim lordom. No čim su otkrivene prave namjere njihove misije svaka je susretljivost prema njima prestala. Najživlja akcija vodi se u Palestini, ona je sjedište misije. Pada u oči slučaj da je tu baš i engleska politika na Bliskom istoku najzainteresovanija. Interesantno je da i u drugim zemljama ahmedizam obično prati englesku politiku kao njena sjena. Kad je Engleska počela nastojati da ojača uticaj u Kini, odmah su se pojavile ahmedije sa svojom misijom među tamošnjim muslimanima. Poznati savremeni putopisac Istoka Abdurrešid Ibrahim, koji je naročito proputovao Kinu, Turkestan i Japan, veli da su ahmedije poslate u Kinu od strane Engleza da među muslimanima vrše propagandu u njihovu korist (El-Feth 1933 br. 417).

Od zapadnih zemalja poznata nam je ahmedijska misija u Berlinu i Londonu. U Berlinu su ahmedije poslate odmah poslije svjetskog rata. Tu su podigli i "Islamsku džamiju u Berlinu". Odmah su počeli skupljati na svoje sastanke tamošnje muslimane, najviše studente iz islamskih zemalja. Na jednom takvom sastanku počeli su na engleskom jeziku držati govore u odbranu Vel. Britanije, što je među prisutnima izazvalo opšte proteste (El-Feth god. IX br. 48). Tad se očigledno vidjelo da je prava misija ahmedijevaca u Berlinu djelovati u tamošnjoj istočnoj

koloniji i njemačkoj javnosti u korist engleske politike. Tu izdaju i svoje glasilo pod imenom Moslemische Rewie.

Sličnu organizaciju imaju i u Londonu. Ta organizacija obično stoji pod pokroviteljstvom kojeg lorda. I tu takođe imaju jednu džamiju i izdaju jednu reviju.

U novije vrijeme ahmedije se sa svojom akcijom javljaju i kod nas. Ta akcija sastoji se uglavnom u rasturanju brošura i knjižica, kao što je na pr. knjižica, "Ahmedija pokret" od Durranije u prijevodu nekog Dž. Nezirovića.

Zaključak. Završavajući ovu malu raspravu možemo reći slijedeće:

Kadijanizam i ahmedizam su dva ogranka jednog te istog učenja Gulam Ahmedovog. Oba sadrže učenja, koja su protivna jasnim propisima i duhu izvora islama. Ovi pokreti imaju društveno političku tendenciju i stoje u službi izvjesnih sila, koje su neprijateljski raspoložene prema islamu i muslimanima. Zato ih muslimani moraju energično suzbijati, osuditi njihove nosioce i čuvati se njihovih obmana, jer kao što smo rekli oni uvijek nastupaju kao borci za islam i kao pravi muslimani. Oni svom radu i učenju daju islamsko obilježje, to jest oni ne napadaju islam i muslimane s polja, kao oni u čijoj oni službi stoje, nego ga nastoje iznutra oslabiti i podroviti njegovu čvrstu zgradu.

Zato je i opasnost od njih veća.

Mi se ipak nadamo da im naša čista islamska svijest neće dati mjesta u našim krajevima.

JEHOVINI SVJEDOCI - KO SU I ŠTA ONI HOĆE

Adnan Jahić

Bilo je to prije nekih 4-5 godina. Nasuprot mene, u autobusu koji se gibao prema Brčanskoj Malti, sjedila je djevojka, smjernog držanja i približno mojih godina. Malo se sjećam kako smo stupili u konverzaciju. Govorila mi je o Bibliji, o Jehovi i sličnim temama, a ja njoj o Kur'anu i islamskoj filozofiji. I ona i ja, u toj kratkoj raspravi, nastojali smo da se pokažemo što superiornijim i govorljivijim u svom stavu. Nije me iznenadilo kad se predstavila kao jedan od Jehovinih svjedoka (jer sam čuo da ih ima i u Tuzli i da se okupljaju u kući podno Tabašnica), ali sam bio konsterniran i pomalo zbunjen kad je izgovorila svoje ime, koje je bilo - muslimansko.

Već sam bio skoro zaboravio na ovaj slučaj, kad doznah da ni u ratu nisu popustili. Naprotiv, tvrdi se da su uvukli u svoje redove i neke utjecajne ljude u firmama; broj im se već popeo na parstotina. Sazvali su i svoju skupštinu u hotelskoj sali a sve je to "objektivnošću" koje je poprimala propagandističke konotacije, propratila prigodnim prilogom i Okružna televizija.

Danas više nije nikakva rijetkost da negdje na ulici, u nekoj ustanovi dođeš u doticaj s jednim od njih. Neizostavno ćeš biti počašćen lijepim osmijehom, ali i kakvom prigodnom brošurom, "Kulom stražarom" etc. U ovo turobno ratno vrijeme, kad se teško živi, teško stiče zarada a neizvjesnost ratnih zbivanja proteže u nedogled, u klimi koja još obiluje nacionalno i duhovno dezorijentiranim pojedincima - riječ Jehovinih svjedoka našla je svoju šansu,

kao put ka tobože istinskom i konačnom izbavljenju, kao moćan sedativ i način da se transcendira surovi realitet sadašnjosti, i to voluminozno i dostojanstveno, s duhovnjačke perspektive, koja, čini mi se, kao da im sama po sebi već daje dovoljan legitimitet i opravdanje.

Na pojavu i prozelitsko misionarenje jedne neokršćanske sekte na našim prostorima vjerovatno se u "Hikmetu" ne bismo ni osvrtali da ne živimo u vremenu kad je izravno ugrožen naš biološki, državno-politički, nacionalni i vjerski identitet; ako se cijela kršćanska Evropa, preko svojih političkih, vojnih i humanitarnih satelita, raznih crkvenih organizacija, misionara i pseudo-misionara, podigla da očisti ovaj dio Balkana od muslimana, ako poput obada u izbjegličkim kampovima Italije misionari oblijeću naše muhadžire, ako u Danskoj prijeće povratak naših ljudi svojim kućama u Bosnu - onda nema pardona ni prema kome ko ne izgovara ili ne poštuje naše "LA ILAHE ILLELLAH", ma s kakvim pobudama dolazio. Jednostavno, krajnje je vrijeme da se prestanemo šaliti s vlastitom sudbinom - daćemo uzbunu za cijelu zemlju, cijeli narod, ako treba svaki dan ćemo puniti novine člancima o tim upornim nasrtljivcima, osnovat ćemo protumisionarske zavode, izdvojit će se pare, ali duhovno-ideološka kompaktnost našeg naroda ne smije doći u pitanje. Bošnjaci nemaju više gledati i zazirati od bilo čijeg hatera; postoji nešto što se zove razlika između unutrašnje i vanjske politike, "tolerirajuća hipokrizija". Konkretno Jehovini svjedoci, nisu mogli naći bolje ni vrijeme ni prostor za svoj misionarski lov. Kategorija misionarstva, pozivanja na put svoje vjere, u svojoj suštini je jedna normalna pojava - svaki misionar, kad obavlja svoju misiju, tvrdi da samo slijedi zov savjesti.

pravičnosti i Božje upute, da obavlja svoju dužnost. No misionarenje ima svoj smisao samo kad se pojedincima i narodu nad kojim se vrši namjenjuje neka bolja i sretnija budućnost. Najbolji primjer za to je misija Muhammeda Resulullaha a.s. u paganskoj Arabiji koja je, prihvativši islam, od barbarske pješčare bez reda i zakona prerasla u najsnažniju državu i vojnu silu, rasadište kulture, duhovnosti i civilizacije. Međutim, kakvu to budućnost Bošnjaka zamišljaju misionari kojima je stalo da pacificiraju naš narod, da ga rasterete "nacionalnih i vojnih predrasuda", da se izmirimo s onima sa kojim se ne možemo izmiriti, i to u vrijeme kad su top, tenk i mitraljez jedini garant našeg opstanka na ovom bosanskom tlu??! Samo vojno, politički i ideološki moćan narod može računati na vlastitu budućnost i prosperitet, a djelovanje Jehovinih svjedoka usmjereno je upravo na negiranje i bjekstvo od gornjih atributa. Oni su protiv vojske i rata (ne interesira ih ko je taj rat započeo i ko ga vodi), protiv su upliva u politiku (sve su im politike manje-više iste) i ne priznaju nikakvu drugu idejnost sem svoje vlastite (islam ne priznaju, jer nije na Bibliji zasnovan). **Njihovi ciljevi, dakle, dijametralno su suprotni našima, i svaki Bošnjak koji se za njima povede otpadnik je i neprijatelj sopstvenog naroda.** Ovaj članak napisan je poglavito iz razloga da bi se predupriedili takvi slučajevi.

Porijeklo dogme

Jehovini svjedoci predstavljaju jednu od stotina različitih sekti i vjerovanja koje su zapljusnule svijet zapadnog kršćanstva tokom posljednjih nekoliko vjekova. Obzirom na njihov prononsirano antitradicionalistički i

antikonformistički stav, ispoljen kroz njihov radikalni kriticizam "nazovi kršćanstva", tj. katoličanstva i religija protestante, izvjesno je da njihovu pojavu i nastup valja tražiti unutar onih odrednica zapadno-kršćanske tradicije koje su obilježile njen posvemašnji religiozno-duhovni sunovrat u modernom vremenu; čitava plima religioznih pokreta, koja je tada nastupila, tragala je za putevima revitalizacije izvornog kršćanstva, a time, posredno, i civilizacije koja je odnjegovala njegove devijantne i izopačene surogate. **Već ovaj aspekt javljanja Jehovinih svjedoka ukazuje nam na bitno povijesni i ovovremeniti karakter njihovog pokreta.**

Osnivač "Jehovinih svjedoka" bio je Amerikanac Charles Taze Russell (1852-1916), čvrst, autoritativan i nepokolebljiv propovjednik, čiji misionarski uspon otpočinje već sredinom 70-tih. Godine 1979 počela je izlaziti njegova "Kula osmatračnica" ("Kula stražara"), da bi dvije godine kasnije bilo osnovano "Oblasno društvo sionske kule osmatračnice", kao zametak buduće organizacije "Jehovinih svjedoka". [1]) Doktrinarno-religijske korijene ovog društva treba tražiti u izrazito radikalnim i apokaliptičkim vjerovanjima adventista [2]) i kristadelfijana, [3]), čije su učenje

---

1. Pogl. "Jehovini svjedoci". R.S.Eliwood. unutar knj. "Enciklopedija živih religija". Beograd 1990. str. 324

2. Adventisti (subotari), kršćanska sekta nastala u XIX vijeku, izrazito apokaliptična i mesijanska, svetkuje židovski sabat (subotu) umjesto kršćanske nedelje, karakteristična po pridržavanju nekih židovskih zakona, poput zabrane konzumiranja svinjskog mesa, alkohola etc.

3. Kristadelfijani, osnivač John Thomas (1805-1871), sekta "prvih Kristovih učenika", prihvaća Bibliju kao svet i nepogrešiv autoritet, kojeg doslovno tumači. Učenje obilježeno eshatološkim mesijanizmom i negacijom katoličko-pravoslavnog nauka o Svetom Trojstvu

obilježili eshatološki utopizam i antimilitarističke tendencije. Prvi su, u svojoj teologiji nade, poseban akcenat stavljali na eshatologiju "Ivanovog otkrovenja", na smak svijeta i strašni sud, za koje su tvrdili da su blizu, potom na hiljadugodišnje Kristovo carstvo mira, dizanje i konačno uništenje zlih (zajedno sa sotonom), praćeno obnovom i transformacijom zemlje u rajsko stanište gdje će pravednici vječno obitavati. Kristadefijani ("Braća Kristova"), po mnogim svojim obilježjima, bili su bliski adventistima - i oni su propovijedali milenarizam, tj. hiljadugodišnju vladavinu Krista u miru, potpuno uništenje zlih i bezbožnih, no bili su i svojstveni po njihovom odbacivanju dogme o Trojstvu, neposjedovanju zaređenog svećenstva, te protivljenju vojnoj službi i oružju. Svi ovi momenti, zajedno s još nekim, kasnije su bili integrirani u teološku osnovu, naučavanje i organizaciju Jehovinih svjedoka, kojima je, nakon Russella, mnogo opipljiviju formu i ustroj pružio Joseph F. Rutherford (1869-1942), advokat i Russellov nasljednik, za čijeg je predvodništva na skupštini 1931 društvo i dobilo svoj današnji naziv - Jehovini svjedoci. Tih godina došlo je do značajne centralizacije pokreta, hijerarhijskog ustroja organizacije, da bi potom uslijedile teške ratne godine, iz kojih su Jehovini svjedoci izišli desetkovani. No sam rat, koga su oni tumačili kao još jedan predznak skore propasti starog svijeta, djelovanju organizacije samo je ubrizgao dodatni smisao i podsticaj, kojim je došlo do njenog vanrednog jačanja, misionarskog napredovanja i pratećeg porasta broja njenih članova i propovjednika.

Shematski gledano, učenje i dogma Jehovinih svjedoka predstavljaju svojevrsnu sintezu između židovskog

monoteizma i ranokršćanskih heretičkih pokreta. U njihovom slučaju sinkreza se očitovala u pomirenju židovskog Jahvea (Jehove) i kršćanskog Isusa, te jevrejske tradicije Starog s helenističkom ambijentalnošću Novoga zavjeta. Međutim, porijeklo mnogih shvatanja ove sekte treba tražiti u njenom doslovnom, bukvalnom tumačenju Biblije. Na takvoj osnovi je, recimo, uslijedilo njeno odbacivanje kršćanskog nauka o Trojstvu ("Otac je veći od mene", /IVAN 13:28,8:28), [4]), budući se ovo nigdje ne spominje u Svetom Pismu. Sa druge strane, teorija o Isusu i Luciferu ("Riječi i Sotoni"), kao dvojici Jehovinih sinova, te o Luciferovom buntovništvu i otpadništvu od Oca - izravan je refleks heretičkih teorija i ranokršćanske apologetike (Justin, Laktancije etc.) [5]). Jehovini svjedoci vjeruju da je Bog "ostavio sotoni na raspolaganju oko 6000 godina da pokuša dokazati svoj izazov", [6]), tj. potvrdi svoju vlast nad Zemljom i ljudskim rodom, potom da je poslao na Zemlju Isusa, koga je ubio sotona, ne znajući da će ta smrt značiti početak njegovog kraja, tj. "otkupnu pripremu" posredstvom koje će pravednici zaraditi Jehovino zadovoljstvo i raj na Zemlji; oni zatim vjeruju da je 1914 n.e. osnovano Nebesko kraljevstvo, odnosno Nebeska vlada na čelu sa Isusom i još 144.000 pravednika njemu pridruženih, čiji je cilj pripremiti teren za konačni slom sotone i uspostavu hiljadugodišnjeg Kraljevstva mira na Zemlji. Te je godine, osjetivši se ugroženim, sotona pokrenuo I svjetski rat, nastupilo je vrijeme velikih patnji i

4. Pogl. "Što vjeruju Jehovini svjedoci", str. 2

5. O hijeropovijesti Jehovinih svjedoka pogl. "Gle! Sve novo tvorim", str. 12-16.

6. Isto str. 15

razaranja. Međutim, Jehova je upotrijebio velike sile WOI "koje on kontrolira u svemiru da bi izvršio sveobuhvatno uništenje svih koji slijede sotonu na Zemlji"[7] - nastupa bitka kod Harmagedona, koju preživljavaju samo oni WOI "koji traže Jehovu" i nakon koje slijedi obnova Zemlje u raj. Tad će, prema vjerovanjima Jehovinih svjedoka, doći strašni sud i veliko razvrstavanje; zli i Bogu nepokorni (zajedno sa sotonom) biat će zauvijek uništeni (jer je pojam "kazne u paklu" nespojiv s predodžbom o "Ocu punom ljubavi"), dok će pravednici uživati na Zemlji koja će u raj biti pretvorena. Koncept "raja na Zemlji", iznikao na temeljima bukvalističkog razumijevanja Biblije, značajan je ustupak starijem židovstvu, u kojem se raj poimao krajnje naturtalno i materijalistički, dok u malo prije prikazanoj sceni kosmičke bitke između Jehovinih i sotoninih snaga vidimo daleki refleks esenske [8]), eshatologije o konačnom okršaju između "sinova svjetla i sinova tame". [9]), U stvari, neće biti ni malo pretenciozno i znanstveno neutemeljeno Jehovine svjedoke nazvati "esenima ovog vremena", bar po nekim krucijalnim odrednicama njihovog učenja i društvene postavljenosti. Eshatološko iščekivanje, apokalipsa, opstanak Bogu odanih - teme su koje određuju učenja i jednih i drugih. Sa druge strane, obje sekte su mono-socijalne, u smislu da istinsku komunikaciju uspostavljaju samo unutar svojih vlastitih

---

7. Isto str. 26

8. Eseni. "Židovska skupina koja se u rimsko doba povukla u monaški život u područje Mrtvog mora. Živjeli su u beženstvu i isticali značenje ASKETIZMA. Izvodili su i egzorcizme i obrede duhovnog liječenja prihvatajući OKULTNE običaje. "Religije svijeta", Zagreb 1987. str. 404

9. O tome vidi više: "Kršćanstvo prije Krista?" EUGEN WERBER. Zagreb 1972. str. 103-153.

redova. Eseni su izbjegavali ovaj svijet, zbog poroka koje on sa sobom nosi, držali se daleko od aktualnih društvenih i političkih tokova; Jehovini svjedoci su proklamirali svoju "neutralnost" spram svih dešavanja državnog, političkog i društvenog karaktera, a prema navodu iz "Ivana" (17:16): WOI" Oni nisu dio ovoga svijeta, kao što ni ja nisam dio ovoga svijeta". Ovaj aspekt njihovog nastupa posebno treba podvući pri svakoj ozbiljnijoj analizi i kritici ovog pokreta u savremenom dobu.

Šta valja znati

Denuncijaciju jednog religijskog učenja i pokreta moguće je izvesti sa dva osnovna stajališta: dogmatsko-teorijskog i socijalno-praktičkog. Povod za tako nešto, u našem slučaju, višestruk je. Bošnjaci nikada, ni pod kakvim uslovima ne smiju dopustiti tuđe misionarenje u vlastitim redovima. Bošnjaci su muslimani, islam je naša istina i nama ne treba ničija druga. Jehovini svjedoci iznikli su u okrilju kršćanske civilizacije i duhovnosti, i neka u njoj traže svoje potencijalne preobraćenike. WOIUmma ima samo jedan put. siratun-mustekim.

Prvim od dva gore spomenuta stajališta se nećemo mnogo baviti. Na koncu, dosta toga je već rečeno kroz eksplikaciju porijekla njihove dogme i eshatologije. Ovdje ćemo spomenuti samo još neke momente. Kao prvo - Biblija. Jehovini svjedoci su kategorični u branjenju svog stava da je biblijski tekst originalan i "od Boga nadahnut", ne podastirući za to nikakvu uvjerljivu argukmentaciju. Na svijetu, međutim, danas postoje na stotine rasprava i studija kritičke biblistike čije je argumente teško pobiti;

kontradiktornosti i paradoksi koje je u biblijskom tekstu zamijetio još Baruch de Spinoza u svom "Teološko-političkom traktatu" (XVII vijek) i dalje stoje uspravni i važeći. Evanđelja su posebna priča. Jehovini svjedoci nastoje dovesti u sklad idejnost starozavjetnih tekstova s bitno drugačijom klimom koja vlada u Novom zavjetu. Dva pitanja ostaju bez odgovora: kako usaglasiti nemilosrdnog, osvetoljubivog Jehovu iz Starog zavjeta, koji se hiljadama godina tobože objavljuje samo jednoj jedinoj, židovskoj naciji, sa Ocem koji je prepun ljubavi, milosti i oprosta za sve ljude i nacije svijeta, a kakvim ga oslikavaju novozavjetni tekstovi? Zašto je "Otac pun ljubavi" sve do pojave Krista pravovjerje ljubomorno čuvao samo za Židove, ostavljajući sve ostale narode da tumaraju u mraku neznanja i bezbožništva?? Sa druge strane, javlja se otvorena dilema: kako to da se Jehovino ime spominje samo u Starom zavjetu, dok ga u Novom nema ni zglave? To su samo neki od momenata koje ovom prigodom spominjemo, a sad ćemo preći na ono drugo, socijalno-praktičko stajalište.

Kako smo već istakli, Jehovini svjedoci zastupaju stav da će griješni i Bogu nepokorni, nakon strašnog suda, biti jednostavno uništeni, odnosno da ne postoji kazna u paklu. To je iznimno opasna metafizička teza, jer njene ovovremene konotacije podrazumijevaju da pojedinac na Zemlji može vršiti najgnusnija zlodjela da bi za to, nakon proživljenja, bio jednostavno "uništen". Kad bi religiozno-metafizički moral Jehovinih svjedoka bio šire društveno i državno promoviran, zavladala bi klima u kojoj bi ljudi bili vanredno okuraženi da postanu kradljivci, preljubnici, razni kriminalci i zločinci, pošto ne postoji adekvatna sankcija na onom svijetu. U tom smislu, njihovo "uništenje" ne

prevazilazi značenje obične smrti, a to nije ništa drugo do li jedna religiozno obojena materijalistička teza: dok živim - živim, poslije je svejedno!

Međutim, ubjedljivo najveći paradoks djelovanja Jehovinih svjedoka je njihov dvostruki odnos prema stvarnosti i zajednici u kojoj žive i djeluju. Oni budno paze da se slučajno ne involviraju u "poslove ovoga svijeta", dok istovremeno koriste sve tekovine i dostignuća tog istog svijeta, i umno i vizuelno pripadajući toj istoj civilizaciji čiji kraj navodno očekuju. Treba pogledati samo njihovu štampu. Njihove brošure rasturaju se u milionskim tiražima, u najekskluzivnijem dizajnu. Diljem svijeta imaju svoje štamparije i prevodilačke centre. Ko to sve finansira?! Oni, međutim, smatraju da su konsekventni i dosljedni - koriste sredstva nauke i edukacije da bi bili što bolji misionari i propovjednici. [10]) No, ako već hoće pomoći ljudima, zašto onda taj grdni novac ne ulože u neke humanitarne svrhe, zašto ne pomognu bijedi i sirotinji kojim i danas dan obiluje cijela planeta?? Od svojih eshatološko-metafizičkih konstrukcija ne vide ogoljenu i surovu fizičku realnost. Pogledajmo malo likove koje zatičemo na njihovim brošurama. Svi nose lijepa i uredna odijela, svježe su izbrijani i začešljani, žene su prave ljepotice, svi su sretni i raspoloženi, smiju se, sa neizbježnim imidžom poslovno uspješnih i dobro situiranih ljudi. Gledajući njihove pojave, odmah odlutamo na ulice jednog Beča, Minhena ili Haga, u gospodstvene kvartove velikih evropskih metropola, gdje nema mjesta fukari, prosjacima i propalicama. Njihov život

---

10. Pogl. "Zadržati obrazovanje na njegovom mjestu", "Probudite se!", 22.VIII 1994, str. 6-9.

je lijep, miran i spokojan, što je i razumljivo, jer teče mimo uobičajene stvarnosti; šta god se u njoj dešavalo, oni čekaju svoj dan - dovoljno je ubjeđenje, svijest, vjera...

Kako jedan Bošnjak može gledati na te ljude? Pošto su oni "neutralni", za njih se ovdje ne vodi nikakav rat, nikakva borba jednog naroda za svoj opstanak. Za sve što se događaa u sferi politike i međunacionalnih odnosa postoji uvijek isto, apriorno tumačenje; WOI "Duboko ukorijenjena mržnja zbog događaja koji su se odigrali u prošlosti još uvijek truje odnose među etničkim, rasnim i religioznim skupinama. Tako je u područjima koja su međusobno jako udaljena kao što su Afganistan, Indija, bivša Jugoslavija, Južna Afrika, Sjeverna Irska i Srednji Istok..." [11]) Komentar jednostavno nije potreban.

*****

Jehovini svjedoci moraju da znaju da je u slučaju rata između Bošnjaka i Srba sotona doista umiješao svoje prste, ali samo na jednoj strani, onoj agresorskoj, četničkoj. On je njihov pomagač i zaštitnik. Naš pomagač je Allah, Svemoćni i Mudri, Koji će još na ovom svijetu učiniti da šejtan poklekne, i to upravo ovdje u Bosni i Hercegovini. Dobro i zlo se stalno sukobljavaju. Sotona se uništava komad po komad, od postanka pa do nestanka svijeta.

---

11 Pogl. "Zašto Svjedoci stalno dolaze?", "Kula stražara", 15.VIII 1994, str. 8